

ZLATI KAMEN

Letni pregled razvoja slovenskih lokalnih skupnosti

Posebna priložnostna izdaja. Marec 2016

5. izbor za nagrado Zlati kamen

Kako smo
izbirali?

Smart Vision

Edinstveno makroekonomsko analitično orodje!

V Sloveniji obstaja 212 občin, v katerih ustvarja gospodarski ritem več kot 133.000 poslovnih subjektov. Posamezno delovanje podjetij še kako vpliva na celotno makroekonomsko dogajanje v posamezni občini in posledično ustvarja njeno celotno sliko.

Preverite, kako dobičkonosna so podjetja v vaši občini!

Preverite, kako dobra je vaša občina!

Primerjajte vašo občino z ostalimi!

Smart Vision omogoča:

- Enotavno napredno filtriranje po časovnem obdobju in pregled po regiji, občini, sektorju ali dejavnosti;
- S pomočjo dinamičnih kazalnikov poslovne aktivnosti sledite spremembam in trendom celotnega gospodarstva, regije ali občine;
- Osnovni podatki so prikazani na nadzorni plošči, ki je lahko prilagojena uporabnikovim potrebam;
- Zahvaljujoč naprednemu podatkovnemu filtriranju, omogoča najbolj kompleksne poslovne analize;
- Analize so dostopne tudi v obliki PDF poročila za takojšnje poročanje.

P HIENING

4 Zmagovalna občina

5 12 finalistk

6 Kaj prinaša Zlati kamen 2016

Izluščili smo sedem najpomembnejših splošnih ugotovitev petega izbora za nagrado Zlati kamen.

10 Pregled regionalnih zmagovalk in finalistk

Zahodna Slovenija:

Nova Gorica,
Brda, Trzič

10

Osrednja in jugovzhodna Slovenija:

Ljubljana,
Črnomelj, Domžale

14

Od Koroške do Posavja:

Velenje, Radlje
ob Dravi, Žalec

18

Vzhodna Slovenija:

Ptuj, Gornja
Radgona, Maribor

22

26 Kako smo izbirali letos?

30 Orodja za oblikovanje prihodnosti

ISSO - sistem pametnih kazalnikov in SmartCity Platform:
orodje za pametno upravljanje mesta ali naselja na izvršni in strateški ravni

Zlati kamen je publikacija, priložnostno izdana ob konferenci Zlati kamen 2016.

Publikacija je brezplačna.

Odgovorni urednik: Robert Mulej

Oblikovanje: Nina Marselan

Urednik fotografije:

Miško Kranjec

Fotografija na naslovnici:

Miško Kranjec

Trženje: Marjana Vohar

Založnik: SBR d.o.o.

Šarhova 8

1000 Ljubljana

Zlati kamen je blagovna znamka

v lasti podjetij SBR d.o.o. in

Planet GV d.o.o..

www.zlatikamen.si

MATEJ KASTELIC

Zakaj Ljubljana?

Prestolnica je bila trikrat med kandidatkami za nagrado Zlati kamen. Dvakrat Stokovnega sveta projekta ni prepričala. Tretjič ga je: tako pri glasovanju na regijski ravni kot pri odločanju o končni prejemnici letošnje nagrade Zlati kamen je Zelena prestolnica Evrope prejela maksimalno možno število glasov. To se ni zgodilo v petih letih še nikoli. Tudi ta pot do zmage kaže, da je Ljubljana med slovenskimi kraji nekaj zelo posebnega.

Zakaj je letos Ljubljana tako prepričljivo zmagala? Prvi odgovor ponuja rdeča nit letošnjega izbora: trajnostna mobilnost. Nobeno drugo mesto v Sloveniji ni naredilo na tem področju niti približno toliko, kot je naredila Ljubljana. Najpomembnejši prelom se je zgodil prav lani: zaprtje Slovenske ceste za promet in uvedba deljenega prostora za pešce, kolesarje in javni promet. Ljubljana s tem korakom prelamlja z modelom 20. stoletja, kjer je celoten ustroj mesta podrejen avtomobilskemu prometu. Gre za spremembo paradigme. Kljub pomislekom, ki jih je zbužjala, rešitev deluje in zdi se, da celo zelo dobro.

A to ni edini prelom, ki ga je prestolnica naredila. Ljubljana je iz mirnega, že kar dolgočasnega mesta z nadihom provincialnosti v dveh desetletjih postala sodobna evropska prestolnica. Sprememba nikjer ni bolj očitna, kot na obrežjih Ljubljanice: včasih pusta parkirišča so zdaj sprehajališča s številnimi lokali in utripom, ki spominja na

živahno letovišče. Ljubljana je dejansko postala prava turistična uspešnica s hitro rastočim številom nočitev.

Razvoj prinaša merljive spremembe. Letos se je Ljubljana prebila na prvo mesto tudi po meritvah sistema ISSO. To je posebej pomenljivo, kajti kritični kazalniki uspešnosti ISSO so preračunani na število prebivalcev.

Napredek je posebej velik na okoljskem področju – ob vseh argumentih, zaradi katerih je Ljubljana letos Zelena prestolnica Evrope, je Ljubljana edina prestolnica, ki je sprejela program zero waste – nič odpadkov. Lani odprto največjega regionalnega središča za odpadke v Sloveniji je pomemben korak v tej smeri.

Vse to ne bi bilo mogoče brez vizije in brez ciljem usmerjenega strateškega vodenja. In ne bi bilo možno brez številnih talentiranih in prizadevnih ljudi v mestnih službah. Res je, vsi niso takšni in vse poteze mestne politike niso naravnane v pozitivno smer. A če damo na tehtnico vse sporne poteze na eno stran, ter vse dobre, pri katerih je Ljubljana zgled za druge kraje v Sloveniji in včasih tudi širše, je odgovor nedvoumen.

Naj povzamemo. Prvič, impresiven seznam dosežkov na področju trajnostne mobilnosti. Drugič, izjemen napredek, ki ga je mesto naredilo v enem letu. Tretjič, uvedba deljenega prostora, ki prinaša prelom v tem, kako razumemo mesto. ○

12 zmagovalk

NOVA GORICA. Pionirski kraj na področju trajnostne mobilnosti pri nas ima brezplačni avtobus, dobro sodeluje z italijansko Gorico in je zgledno regionalno središče.

BRDA. Še nedolgo nazaj zaostal in zakotni kraj je naredil izjemen razvojni preboj in se razvija v atraktivno turistično destinacijo, ki združuje vrhunsko vinarstvo, kulinariko in kulturno dediščino.

TRŽIČ. Staro zgodovinsko mesto se spopada z hudimi razvojnimi izzivi z novo strategijo, ki je usmerjena v kakovost življenja in v pestrost različnih oblik turistične ponudbe.

LJUBLJANA. Zelena evropska prestolnica je na evropski ravni zgledna na področju trajnostne mobilnosti in je naredila v kratkem času vrsto razvojnih prebojev. Uvedba deljenega prostora prinaša povsem novo razumevanje mestnega razvoja.

DOMŽALE. Kraj pri Ljubljani združuje prednosti podeželja in mesta in ima strategijo, ki poudarja inovativnost, opira pa se na podjetniško tradicijo in identiteto kraja.

ČRNOMELJ. Belokranjska občina je uspela pridobiti pomembnega zaposlovalca z močnim lastnim razvojem, izstopa pa tudi po bogastvu projektov na področju varovanja kulturne in naravne dediščine.

VELENJE. Mesto odlikujejo velika prizadevnost, bogastvo projektov in inovativni pristopi, začeni s prvim ekološkim tematskim parkom in s projekti trajnostne mobilnosti.

RADLJE OB DRAVI. V Radljah prostovoljci prevažajo starejše prebivalce z občinskim električnim avtomobilom – le primer domiselnosti, značilne za to koroško občino.

ŽALEC. V Žalcu so razvili svojo formulo ekološkega turizma in jo pripeli na hmeljarsko tradicijo.

PTUJ. Resen in sistematičen strateški pristop je pripeljal do skritega razvojnega preboja v najstarejšem slovenskem mestu.

GORNJA RADGONA. Sodelovanje z avstrijsko Radgono je zgleden primer Evrope brez meja v času, ko po celini spet postavljajo mejne ovire; svojo odprtost so Radgončani pokazali tudi ob prihodu beguncev.

MARIBOR. Uvajanje participatornega proračuna in snubljenje kitajskih investorjev so pomembne razvojne poteze, ki bi lahko kazale na preporod slovenske vzhodne prestolnice: toda šteli bodo rezultati. ○

Kaj prinaša Zlati kamen 2016

Izluščili smo sedem najpomembnejših splošnih ugotovitev petega izbora za nagrado Zlati kamen.

Prvič, trajnostna mobilnost. Pri zelo maloštevilnih občinah bi lahko zares govorili o politiki trajnostne mobilnosti. Odkrito povedano: če bi bila trajnostna mobilnost edini kriterij, ne bi prišli niti do 12 kandidatk. Med razlogi bi lahko omenili dvoje: da občine na tem področju čakajo na državno strategijo in da nekako velja, da je strateški pristop k trajnostni mobilnosti primeren za večje kraje. Toda primeri kot so Radlje ob Dravi ali Brda kažejo, da lahko tudi manjše občine s spretnostjo, domiselnostjo in majhnimi ukrepi naredijo kar nekaj pri prehodu na manj škodljive oblike prevoza.

Drugič, prevlada mest. Trajnostna mobilnost kot rdeča nit je v ospredje potisnila mestne občine: pet od 12 letošnjih kandidatk in prav vse regionalne zmagovalke. Da ne omenjamo, da je šla nagrada Zlati kamen v največje slovensko mesto. Doslej smo imeli precej uravnoteženo velikostno strukturo kandidatk.

Skupno število kandidatk za nagrado Zlati kamen v petih letih: **49**

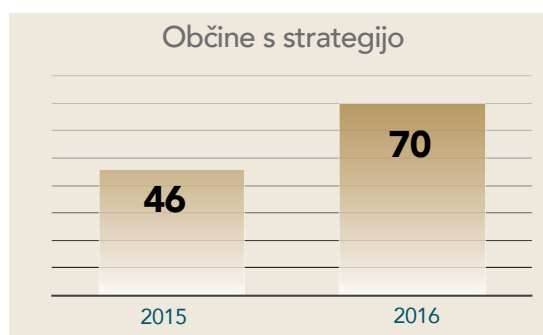
Tretjič, ponovljene kandidature. Letos imamo med kandidatkami štiri takšne, ki so že bile v izboru za nagrado Zlati kamen. Po pravilih, ki jih je postavil Strokovni svet projekta, ni omejitev ne za to, kolikokrat je občina med kandidatkami, ne za to, koliko priznanj lahko prejme. Toda pri kandidaturi in izboru Svet upošteva v prvi vrsti argumente, ki v preteklosti še niso bili zajeti. V praksi je tako le malo verjetno, da bi občina lahko v kratkem času prejela dvakrat nagrado Zlati kamen. Po drugi strani lahko pričakujemo, da bo med kandidati postopno vse manj občin, ki bodo v izbor zajete prvič: preprosto, število občin pri nas je vendarle končno, število občin, primernih za nagrado, pa še bolj.

Četrtič, najbolj prepričljiva zmaga doslej. Pri letošnji nagrajenki se prvič prekrivajo vse tri glavne ocene za nagrado Zlati kamen. Dobitnica nagrade ima najvišjo vrednost indeksa ISSO, zbrala je največ točk v analizi strategije, politične kulture in aktivnosti (glej članek o metodologiji) in vse možne točke pri glasovanju Strokovnega sveta.

JANEZ MAROLT

Petič, pomen sodelovanja. Občine, ki sistematično in na različnih področjih sodelujejo z ostalimi, si močno izboljšajo možnosti za dobro uvrstitev v tekmovanju za nagrado Zlati kamen. Prav posebej izstopajo občine, katerih sodelovanje sega čez državne meje: Nova Gorica in Gornja Radgona kot kraja, ki se tesno povezujeta s sosedi čez mejo, Velenje je močno vpeto v mednarodne projekte, čezmejne aktivnosti pa peljeta tudi obe slovenski mestni središči. Nova Gorica zglede igra vlogo regionalnega razvojnega centra. Ljubljana z vrsto potez povezuje občine v širši regiji: omenimo zlasti RCERO in širitev prog mestnega prometa na sosednje občine.

Šestič, vse bolj strateško vodene občine. 70 občin ima temeljni razvojni dokument: lan je bilo takšnih občin le 46. Po naših podatkih jih še najmanj šest strategijo pripravlja. Ostale se opirajo na regionalne razvojne dokumente. Slednji so lahko – če so dobro pripravljeni – pomembno razvojno orodje, po definiciji pa ne morejo prinesiti odgovora na vprašanje: kdo smo in v čem se razlikujemo od vseh ostalih – na čem torej temelji identiteta našega kraja. Primeri iz sveta in iz Slovenije kažejo, da najbolje delujejo prav razvojne strategije, ki prinašajo jasen odgovor na to temeljno vprašanje in ki izhajajo iz identitete kraja.

Spodbudno: strategije so po naši oceni vse boljše, kar pomeni vse bolj konkretne. To je povezano s tem, da je vse manj občin, ki kupijo konfekcijski strateški dokument od svetovalcev in vse več takšnih, kjer se potrudijo in strategijo pripravijo sami.

Sedmič, veliko dobrega. Vsako leto odkrijemo vrsto dobrih in domiselnih praks, ki jih razvijejo slovenske lokalne skupnosti in to ne glede na velikost. Prostor nam še zdaleč ne dopušča, da bi omenili vse. A lahko bi bilo bolje. Ob svetlih izjemah pogrešamo zlasti prakse, ki bi merile na pospeševanje inovativnosti in tiste tehnološko podprte prakse, ki bi kraj razvijali v smeri pametne lokalne skupnosti. Zelena referenčna država v digitalni Evropi? Zeleni že (že zaradi gozdov), pot do referenčnosti in digitalnosti pa bo še dolga, na lokalni in na državni ravni. ○

Največji delež občin s strateškim dokumentom
Gorenjska: 72%

Prva štiri leta

Vse kandidatke, finalistke in prejemnice nagrade Zlati kamen doslej.

2012

Idrija (Zlati kamen 2012)

Finalistke 2012:

- Šentrupert (2. mesto)
- Šempeter Vrtojba (3. mesto)
- Radlje ob Dravi
- Solčava
- Škofja Loka

Ostale kandidatke:

- Jesenice
- Krško
- Ljubljana
- Slovenska Bistrica
- Šmarješke Toplice
- Vransko

2013:

Postojna (Zlati kamen 2013)

Finalistke 2013:

- Tolmin (2. mesto)
- Lendava (3. mesto)
- Nova Gorica
- Radovljica
- Razkrižje

Ostale kandidatke:

- Brežice
- Krško
- Kočevje
- Litija
- Rogaška Slatina
- Vojnik

2014

Škofja Loka (Zlati kamen 2014)

Finalistke 2014:

- Ajdovščina (2. mesto)
- Odranci (3. mesto)
- Ivančna Gorica
- Hrpelje – Kozina
- Semič

Ostale kandidatke:

- Nazarje
- Zagorje
- Prebold
- Škofljica

2015

Šentrupert (Zlati kamen 2015)

1. Zahodna Slovenija

- Šempeter Vrtojba (1. mesto v regiji)
- Kranj
- Piran

2. Osrednja in JV Slovenija

- Šentrupert (1. mesto v regiji)
- Kostel
- Ljubljana

3. Od Koroške do Posavja

- Slovenske Konjice (1. mesto v regiji)
- Kozje
- Velenje

4. Vzhodna Slovenija

- Ljutomer (1. mesto v regiji)
- Murska Sobota
- Turnišče

BREZPAPIRNO POSLOVANJE je največji zaveznik občin pri premagovanju nižjih povprečnin

Občine so ožilje Slovenije. V njih teče življenje, kujejo se nove ideje, nastajajo poslovni uspehi, tam smo doma. S pomočjo lastne marljivosti in inovativnosti so odločilno sooblikovale razvoj in napredek življenjskega okolja, ki ga vidimo in čutimo vsak dan. Pri tem so smelo izkoristila evropska in druga razvojna sredstva.

Z letom 2016 je ta zgodba o uspehu resno ogrožena. Močno so se znižale povprečnine, novih evropskih sredstev pa še ni. Občine morajo hitro ukrepati, da ostajajo tudi v novih manj ugodnih razmerah agilne, učinkovite in transparentne.

Najboljše županje in župani prehajajo na brezpapirno poslovanje

Kakor hitro prestavimo dokumente iz registratorjev v digitalno okolje, se pogodbeni roki pretvorijo v opomnike in pogodbene obveznosti se pregledno dodelijo odgovornim osebam. Vedno vemo, kje je posamezni dokument, kdo ga je pregledal in potrdil. Ni potrebe po tiskanju ali iskanju papirnih kopij. Napak pri pretipkavanju podatkov ni več in vseskozi je zagotovljena revizijska sled vseh aktivnosti. To županjam in županom omogoča, da porabijo manj časa na administrativnih nalogah in hkrati prejmejo celovit vpogled v vsebinsko in finančno poslovanje občine ter vseh občinskih zavodov.

Hitro lahko ugotovijo, kje prihaja do neracionalnosti, kje so zamude v izvedbi načrtov ter kje prihaja do podvajanj. Ker imajo te podatke na voljo takoj, brez čakanj na poročila, sestanke, kolegije, lahko hitro sprejemajo dobro informirane odločitve in se na sestankih s sodelavci ukvarjajo z izvedbo, namesto z analizo stanja.

Poleg tega so županje in župani samodejno opozorjeni na vse pogodbene roke, dinamiko naročil in projektov, ki so v izvajanju ter o drugih pomembnih mejnikih, za katere nosijo odgovornost. Vedno, ko želijo vpogled v določen dokument, vidijo vse pogodbe, naročilnice in druge priloge.

Sedaj je pravi čas za prehod na brezpapirno poslovanje

Z njim se bistveno znižajo stro-

ški poslovanja, zmanjšajo izgube in omogočijo drugi prihranki. Tehnologija je zrela in uporabnikom prijazna, zato ne zahteva veliko priprave na začetek uporabe. Vsi uporabniki pričakujemo, da dobimo informacije hitro, da gre za prave dokumente in da ne pride do zamud.

hranjena v skladu s klasifikacijskim načrtom.

Paketne rešitve posebej namenjene za občine

Za posamezne vidike poslovanja in za lažji prehod na brezpapirno poslovanje smo v Avtenti pripravili izbrane

Odlična izbira za občine je rešitev GovernmentConnect

Brezpapirno poslovanje omogoča vse te prednosti, rešitev **GovernmentConnect**, ki je posebej prilagojena za občine in občinske javne zavode pa je najpreprostejši način za prehod v brezpapirno poslovanje. Zaupa ji več kot 30.000 uporabnikov, ki digitalno obdelajo več kot milijon dokumentov mesečno. Je akreditirana pri Arhivu Republike Slovenije in skladna z zahtevami ZVDAGA in ZVOP.

Konec papirnega arhiva

Z uporabo dolgoročne elektronske hrambe lahko sprostite prostor, ki ga trenutno zavzemajo vaši papirni arhivi in dostopate do dokumentacije po elektronski poti, hkrati pa je ta dokumentacija pravno veljavna in

module, ki jih je mogoče poljubno uvajati glede na potrebe posamezne občine: **Vzpostavitev vodenja pogodb ali sestankov in uvedba modula ISO - sistema kakovosti.**

Brezpapirno poslovanje lahko močno prispeva k uspehu in nižjim tveganjem vsake občine. Prepričajte se o prednostih, ki vam jih ponudi. V Avtenti vam bodo naši predstavniki z veseljem predstavili preizkušene rešitve. S tem boste storili prvi pomemben korak k še bolj preglednemu, varnemu in uspešnemu upravljanju vaših občin.

Pionirsko mesto na zahodni meji

NOVA GORICA - prvo mesto v zahodni Sloveniji.

Število prebivalcev (2015): 31.771

Indeks ISSO: 47,02 (39.mesto)

Proračun (2015): 48.672.576€

www.nova-gorica.si

Matej Arčon

Nova Gorica je pionir pri prehodu na trajnostne oblike mobilnosti med slovenskimi kraji: mestna občina se je teh vprašanj sistematično lotila že pred dobrim desetletjem, ko so pripravili prvo strategijo trajnostne mobilnosti in uvedli brezplačni mestni promet. Število potnikov se je od tedaj močno povečalo, ob tem pa so uvedli vrsto drugih prijemov ter podprli izvajanje strategije trajnostne mobilnosti tudi z IT orodji.

Tudi drugače je Nova Gorica v marsičem zgledna občina. Najmlajše slovensko mesto je bilo med kandidati za nagrado Zlati kamen že leta 2013 in je takrat osvojilo visoko četrto mesto. Takrat smo zapisali, da gre bržkone za kraj, ki od vseh v Sloveniji najbolj poudarja svojo evropsko identiteto. To trditev lahko letos le ponovimo: Nova Gorica deluje izjemno povezovalno in sodeluje pri številnih skupnih projektih. To sodelovanje poteka še posebej intenzivno v okvirih Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje, ki ga je Nova Gorica oblikovala skupaj s sosednjo občino Šempeter-Vrtojba in italijansko Gorico.

K boljšemu prometu.

Med cilji mestne strategije trajnostne mobilnosti so bili spodbujanje javnega potniškega prometa, spodbujanje nemotoriziranih oblik prometa (hoja, kolesarjenje), večja varnost in ureditev parkiranja. Četudi v medijih zasledimo ocene, da je strategija ostala na papirju (Primorske novice, 19.8.2014), to ne drži. Mestna občina je že leta 2006 uvedla brezplačni mestni javni promet ter povečala število linij in frekvenco voženj. Ob tem v mestu ves čas spremljajo gibanja potnikov

in skušajo prevoz čim bolj prilagoditi njihovim potrebam. Že leta 2006 se je število letno prepeljanih potnikov povečalo s 165.000 na 290.000 (torej se je skoraj podvojilo), leta 2014 pa je bilo število prepeljanih potnikov že 450.000. Gibanje avtobusov in njihove načrtovane prihode na postaje je možno spremljati tudi prek spleta.

MARIJAN MOČIVNIK

MARIJAN MOČIVNIK

Mesto je močno razširilo omrežje kolesarskih stez, ki jih pred sprejetjem strategije skorajda ni bilo (ali pa so bile med seboj nepovezane). Ob tem sodeluje pri razvoju regionalnega in čezmejnega omrežja kolesarskih povezav. Res je, da vse pobude na tem področju niso enako uspešne: tako na primer sistem za čezmejno izposojlo koles (sodelovanje z Gorico) ni uspel. V mestu so uredili modre cone za parkiranje, medtem ko sistema P+R še niso uspeli vpeljati.

Zgledno regijsko središče.

Za Novo Gorico velja vse tisto, kar smo zapisali že ob kandidaturi za nagrado Zlati kamen 2013: mesto deluje povezovalno in sistematično gradi vlogo regionalnega središča, ki skrbi zlasti za razvoj in prenos znanj. Praktično vsi večji projekti (razen »klasičnih« infrastrukturnih) so čezmejno obarvani. Morda je povezovalna retorika, značilna za čas vstopanja Slovenije v EU, zdaj nekoliko manj glasna: po drugi strani pa se zdi, da je čezmejno povezovanje v praksi vse bolj živo in predvsem ni omejeno le na bolj ali manj administrativne projekte, financirane z evropskim denarjem.

Med zanimivimi novjšimi pobudami, ki združujejo povezovalnost mesta in njegovo strateško usmeritev, je sodelovanje v projektu Icon.

Projekt meri na »kooperativnost in inovativno podjetništvo«, jedro projekta pa je mreženje, ki se denimo kaže v vzpostavljanju čezmejnih grozdov. Teh je nastalo že kar nekaj: omenimo grozd 4 italijanskih in 3 slovenskih IT podjetij, ki želijo vzpostaviti močno središče »za visoko zmogljivo računalništvo in računalništvo v oblaku«. Grozd ima sedež v Kromberku.

Drug zanimiv čezmejni projekt je SEA, čezmejna pobuda za spodbujanje socialnega podjetništva. 14 javnih in zasebnih partnerjev ima med drugim namen oblikovati čezmejno agencijo za spodbujanje socialnega podjetništva v obliki evropske zadruge. Med projekti, ki so nastali v okviru te pobude, so Goriški vrtovi – pilotni projekt čezmejne virtualne tržnice za prodajo lokalno pridelane hrane.

Razvoj Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje za čezmejno povezovanje Nove Gorice, Šempetra-Vrtojbe in Gorice prinaša nove razsežnosti. Tri mesta pripravljajo skupno razvojno strategijo, ki vključuje vrsto projektov na področju zdravstva (povezovanje bolnišnic), logistike (skupno logistično vozlišče, povezovanje železnic), energetike, turizma, kulture in športa. Za izvedbo projektov v obdobju do leta 2020 je združenje EZTS GO lani iz skladov EU pridobilo 10 milijonov evrov. ○

Občina opojnih trenutkov

BRDA

Število prebivalcev (2015): 5.659

Indeks ISSO: 39,33 (151. mesto)

Proračun (2015): 6.847.602€

www.obcina-brda.si

Franc Mužič

Vse do sedemdesetih let so Brda veljala za odročen in zaostal del Slovenije: tudi Brici srednjih let se še spomnijo lakote. Po letu 1991 se je začel hiter razvoj. Brda so se hitro in uspešno pozicionirala kot vrhunska vinorodna pokrajina: vzpon majhnih butičnih vinarjev, ki dosegajo zelo visoke cene in pobirajo nagrade na najprestižnejših tekmovanjih, se je začel prav v Brdih. V zadnjem času s Brda uspeli razviti v razmeroma kratkem času v vse bolj prepoznavno turistično destinacijo (že kar modno uspešnico), zanimivo za različne skupine obiskovalcev in z vse bolj »chic« nadihom.

Razvoj turizma v občini močno gradijo na briških vinih, pridelkih in hrani. Spretno oblikovan znak »Brda« s pozicijskim sloganom »Dežela opojnih trenutkov« in smiselno celostno po-

do bo sodi med najuspešnejše primere občinskih blagovnih znamk pri nas. Pomemben vzvod za turistični vzpon Brd so številne prireditve. Promocijske aktivnosti občine so ciljno usmerjene na bližnje trge. Tako se Brda redno predstavljajo svojo turistično ponudbo na sejmih po avstrijski Koroški. Brici so prvi v Sloveniji ponudili obiskovalcem možnost, da si izposodijo električni skuter in električna kolesa ter si tako ogledajo kraj na neposreden in okolju kar najbolj prijazen način.

Recept za uspeh.

Občinske aktivnosti so pomembne, a za uspeh Brd kot turistične destinacije so bistvena vendarle prizadevanja prebivalcev: očitno je recept uspeha dobro ujemanje med zasebno pobudo hotelirjev, gostincev, vinarjev, kmetov, čebelarjev, sadjarjev in drugih pridelovalcev hrane na eni strani ter občino na drugi. Ob tem pa moramo omeniti tudi dejavnost društev (npr. Društva oljkarjev), ki v tem prepletu ravno tako igrajo pomembno vlogo.

Lani zaključena prenova renesančnega dvorca Vipolže velja za zgledno; двореc je prejel mednarodno priznanje za najlepše obnovljeni kulturni spomenik. Skrb za kulturno dediščino je za občino očitno prednostna naloga; pred dvorcem Vipolže je bil glavni občinski projekt celovita obnova srednjeveške vasi Šmartno. V obeh primerih občina ni poskrbela le za zidove, ampak tudi za vsebino. Šmartno je tako že postalo osrednja turistična atrakcija v občini, dobilo je nov hotel, vrsto gostinskih lokalov (tudi s tipičnimi briškimi jedmi) in kulturno-informacijski center (Hiša kulture), ki gosti številne razstave, predavanja in druge prireditve. Vse to je prispevalo k temu, da so lani Brda lahki vpisali med evropske destinacije odličnosti (EDEN). ○

ARHIV TIC BRDA

LUKA RENER

Najprijetnejši kraj prihodnosti

TRŽIČ

Število prebivalcev (2015): 14.932

Indeks ISSO: 42,47 (112. mesto)

Proračun (2015): 15.912.061€

www.trzic.si

DBo Tržiču uspela preobrazba iz industrijskega v postindustrijski kraj z visoko kakovostjo bivanja in gospodarstvom, temelječem na storitvah? Majhno gorenjsko mesto se sooča z velikimi razvojnimi izzivi. Tradicionalna industrija, na kateri je slonel razvoj kraja v polpreteklem obdobju, je v zatonu. Obenem se je v krizi znašla tudi klasična turistična ponudba kraja (zelene zime in zaprtje smučarskega središča Zelenica). Kot odgovor na te izzive so v Tržiču pripravili novo razvojno strategijo, ki se močno naslanja na tradicijo in prek tega izhaja iz identitete kraja. Strategija sodi med bolj ambiciozne občinske strategije pri nas. Občina Tržič se je uvrstila med kandidatke za nagrado Zlati kamen zaradi teže izzivov, s katerimi se sooča na eni strani, in široko zasnovane ter sodobne strategije na drugi. Strategija je podprta s številnimi razvojnimi projekti; če uspe, je lahko dober kažipot za številne druge kraje, ki se soočajo s podobnimi problemi.

Izhodišče: »naravni kapital« kraja.

V teh razmerah je nastala razvojna strategija, ki skuša izhajati iz »naravnega kapitala« kraja in posebej poudarja vzdržen prostorski ter okoljski razvoj. V strategiji lahko zasledimo tri vsebinske poudarke. Prvi je naslanjanje na tradicijo. Ta

del uresničujejo s poudarjeno skrbjo za kulturno dediščino. Druga smernica je poudarjena skrb za trajnostni razvoj: strategija omenja tudi energetsko samozadostnost in razvoj ekološkega kmetovanja kot dva od glavnih ciljev. Tretji poudarek je skrb za socialno vzdržen razvoj.

Pomemben gradnik strategije je tudi podmena, da naj bi za Tržič pot iz industrijskega v postindustrijski vodila skozi turizem. Vizija občine: »Tržič bo postalo najprijetnejše mesto v Sloveniji«.

Toda tudi na področju turizma razvoj ni brez težav. Zaradi krize smučišča je Tržič med kraji v Sloveniji, kjer se je število turistov v petih letih relativno najbolj upadlo. Odgovor na to krizo skušajo najti v občini z novo ponudbo. V prenovljeni planinski koči na Zelenici so vzpostavili gorniški učni center, ki je vsaj po besedah župana »zgodba o uspehu«. Veliko rast obiska beleži tudi prenovljeni bazen, ki se mu po novem reče Gorenjska plaža. Pomembno vlogo pri vabljenju obiskovalcev imajo tudi pot skozi geološko izjemno zanimivo Dolžanovo sotesko ali učna pot skozi zavarovani gozd Udin boršt. Vsaj po podatkih, ki jih objavlja občina, je letos na področju turizma prišlo do preobrata in Tržič ponovno beleži znatno rast števila obiskovalcev. ○

Borut Sajovic

Zelena prestolnica Evrope

LJUBLJANA – prvo mesto v osrednji in jugovzhodni Sloveniji

Število prebivalcev (2015): 287.347

Indeks ISSO: 55,48 (1. mesto)

Proračun (2015): 382.734.860€

www.ljubljana.si/si/mol/

Zoran Janković

Ljubljana je edina občina, ki je že tretjič med kandidatki za Zlati kamen. Obenem je naša prestolnica edino mesto, ki je dvakrat prejelo evropsko nagrado za trajnostno mobilnost. V letu, ko r posebno pozornost namenjamo prav okolju prijaznim prometnim rešitvam, se Ljubljanani ne moremo izogniti: na tem področju je Ljubljana »zmagovalka« tako v absolutnem kot v relativnem pogledu: nobena druga občina v Sloveniji ne namenja tolikšnega deleža proračuna za trajnostno mobilnost in – vsaj med kandidatki – nobena nima niti približno tolikšnega deleža kolesarskih stez.

A tudi če bi trajnostna mobilnost ne bila rdeča nit izbora: Ljubljana je v enem letu naredila napredek, ki je preprosto izjemen. Uspešno je zaključila uvajanje deljenega prometnega prostora (shared

space) na Slovenski cesti. Na mestni občini so pripravili vrsto novih rešitev, s katerimi spodbujajo vključevanje občanov v aktivnosti in (posredno) v odločanje. Ljubljana ima podjetniško pospeševalno okolje, ki je po kakovosti nepriemerljivo s katerikoli drugim krajem v Sloveniji. Tudi leta 2015 je Ljubljana prejela vrsto svetovnih priznanj, hiter napredek mesta pa smo zaznali tudi z indeksom ISSO, ki je prestolnico prvič postavil na prvo mesto.

Trajnostna mobilnost.

Med argumenti, zakaj je mesto dvakrat prejelo evropsko priznanje za trajnostno mobilnost, so ukrepi, kot je uvedba kartice Urbana, zelo uspešen projekt BicikeLJ, ki pomembno prispeva k prehodu od individualnega motoriziranega prometa na kolesarjenje (in hojo), uvajanje čistejših energentov za pogon vozil LPP in zlasti dosledno sistematičnost pri uvajanju strategije trajnostne mobilnosti.

Tem argumentom lahko dodamo vrsto novih. Leta 2015 je Ljubljana zaključila projekt zapiranja Slovenske ceste za promet in uvedbe skupnega prometnega prostora (shared space). Kakor lahko ocenimo, je projekt uspešen. Mesto vztrajno širi območja s plačljivim parkiranjem in na ta način postopno omejuje avtomobilski promet. Ob tem širi sistem P+R. Kot zelo uspešno lahko s pomočjo podatkov ocenimo tudi širitev omrežja LPP v medkrajevnem prometu: samo v letu 2014 se je število voženj v tem delu povečalo za tretjino!

MATEJ KASTELIC

DUNJA WEDAM

Kar štiri petine slovenskih električnih vozil je registriranih v Ljubljani. V Ljubljani imajo trenutno 52 polnilnic - veliko jih je v zasebni lasti, a še vedno na javnih površinah. Mesto je kot prvo v Sloveniji sprejelo tudi posebno strategijo za elektromobilnost. Na mestni občini sprejemajo tudi odloke za pozitivno diskriminacijo vozil na električni pogon (brezplačno parkiranje, uporaba dodatnega voznega pasu, prednost pri postavitvi in vrsto za električne taksije in podobno).

Ljubljana se je prvič uvrstila na lestvico 20 kolesarjem prijaznih mest na svetu, ki jo objavlja revija Wired. V okviru »the Copenhagenize Index 2015« so ocenjevali 122 mest, na končno lestvico kolesarjem najbolj prijaznih mest se jih je uvrstilo 20, med njimi je prvič tudi Ljubljana (na 13.mestu).

Zelena prestolnica Evrope.

Pomen priznanja, ki ga je Ljubljana prejela, zelo dobro povzemajo uvodne besede na novi spletni strani o »zeleni Ljubljani«: »Ljubljana je naziv Zelena prestolnica Evrope 2016 prejela, ker smo po besedah Evropske komisije naredili največ sprememb v pravo smer v najkrajšem časovnem obdobju.« Med razlogi, da je Ljubljana prejela priznanje, so še: tri četrtine mesta je zelenih površin, Ljubljana ima štiri krajinske parke, na prebivalca skupaj kar 560 kvadratnih metrov zelenih površin. Je na prvem mestu po deležu ločeno zbranih odpadkov med glavnimi mesti (64 odstotkov), brez pomena pa ni tudi čista in zdrava pitna voda, ki je ni treba čistiti.

S priznanjem se je Ljubljana še bolj zasedrala

na evropski in svetovni zemljevid in postaja prava turistična uspešnica. V letu 2015 je Ljubljana dobila še eno priznanje tudi na področju turizma: uvrstila se je na seznam najbolj trajnostnih turističnih destinacij na svetu, prav tako pa je v kategoriji turističnih destinacij prejela nagrado Turizem za prihodnost 2015.

Kot dobro prakso moramo omeniti tudi zelo uspešno spodbujanje množičnega športa: Ljubljanski maraton in kolesarski maraton Franja sta dogodka, ki že dolgo nimata le lokalnega pomena, ampak uvrščata Ljubljano na svetovni zemljevid.

Na poti proti pametnemu mestu.

Ljubljana smiselno uporablja sodobne informacijske tehnologije in prijeme (na primer družbena omrežja). Tudi na poti proti pametnemu mestu (po novem »mestu prihodnosti«) je Ljubljana od vseh slovenskih krajev prišla najdlje. Za spremljanje aktivnosti, povezanih z gradnjo sistemov za pametno mesto zlasti na ravni okolja, so v mestni občini pripravili ločeno spletno stran. Stran je usmerjena izrazito interaktivno in spodbuja meščane, naj prispevajo svoje poglede in pobude za razvoj mesta.

Ljubljana ima tehnološki park in vrsto podjetniških inkubatorjev z zelo različnimi vsebinami. Tudi po tej plati močno izstopa in je neperimerljiva s katerimkoli krajem v Sloveniji. Lani odprti zasebni pospeševalnik ABC je zaradi inovativnega modela privabil že na začetku 60 mednarodnih investitorjev ter globalno usmerjenih start-up projektov iz Slovenije in tujine ter postal največji projekt te vrste v JV Evropi. ○

ARHIV OBČINA DOMŽALE

Od slamnikov k inovativnim tehnologijam

DOMŽALE

Število prebivalcev (2015): 35.159

Indeks ISSO: 47,62 (35. mesto)

Proračun (2015): 31.035.734€

www.domzale.si

Toni Dragar

Domžale bi najbolje opisali kot kraj, ki je nekje ravno vmes med mesto Ljubljano in gozdnatim podeželjem hribov onkraj ljubljanske kotline. Na eni strani imamo vrsto elementov, značilnih za slovensko podeželje, začenši z močno razvitim prostovoljstvom. Na drugi imamo močno industrijo s podjetjem Helios, ki je bilo po podatkih Evropske komisije med najinovativnejšimi v Evropi. Nova občinska strategija (razvojni program) poudarja inovativnost in inteligentno upravo, dve značilni razvojni usmeritvi prvih desetletij 21. stoletja. Ta program sodi na žalost med redke občinske strategije pri nas, ki posebej poudarjajo inovativnost.

Kar pri programu dodatno prepriča, je njegova celovitost: izpuščen ni noben od pomembnih gradnikov sodobne lokalne strategije, od socialne kohezije, skrbi za ranljive skupine prebivalstva pa do spodbujanja rabe čistejših energetske virov in zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov. Ob tem se program zavestno opira na podjetniško tradicijo kraja.

Podjetništvo.

Da v Domžalah posebej poudarjajo pomen podjetništva, ni naključje: kraj je v času prejšnjega režima veljal za oazo zasebnega podjetništva, ki ni bila edinstvena le v slovenskem, ampak tudi v jugoslovanskem merilu. V razvojnem programu

posebej poudarjajo pomen inovativnega gospodarstva, vendar program ni med tistimi, ki bi predvideval na področju pospeševanja podjetništva aktivnejšo vlogo občine. Po programu so glavne naloge občine usmerjene v zagotavljanje osnovne infrastrukture za gospodarstvo (poslovne cone), ob tem pa usposabljanje in izobraževanje, povezovanje in spodbujanje javno-zasebnih partnerstev.

V občini načrtujejo oblikovanje podjetniškega inkubatorja, kjer naj bi imela »prednost visokotehnološka in inovativna podjetja z visoko dodano vrednostjo in zlasti tista, ki pomenijo nove dejavnosti s področja biotehnologij, informatike, nanotehnologij, kibernetike in tista, ki bi pripomogla k oblikovanju grozdov na področju že razvitih dejavnosti v občini: kemična, papirna in tekstilna industrija.« Občina naj bi podpirala tudi ustanovitev centra kreativnih industrij. Oboje je za zdaj še v fazi zamisli.

V Domžalah so dobro prepletli razvojno vizijo, identiteto kraja in kulturno dediščino. Bistven element slednje je obrtna tradicija kraja. Ob muzeju slamnikarstva so lani odprli tudi slamnikarsko pot po občini. Tematska pot povezuje 12 »postaj dediščine«, ohranjenih stavb in lokacij, povezanih s slamnikarstvom, ki je konec 19. stoletja Domžale spremenilo v eno od središč industrializacije v Sloveniji. ○

Nove izpušne cevi za hitrejši razvoj

ČRNOMELJ

Število prebivalcev (2015): 14.523

Indeks ISSO: 39,42 (148. mesto)

Proračun (2015): 15.419.122€

www.crnomelj.si

Zakaj je Črnomelj med kandidati za nagrado Zlati kamen? Na kratko: ker so v občini uspeli privabiti k sebi eno od najbolj dinamičnih podjetij v Sloveniji. Selitev proizvodnje družbe Akrapovič prispeva k reševanju glavnega problema v kraju in širše (brezposelnosti), lahko pa pomembno prispeva tudi k razvojnemu preobratu v kraju. Ob tem so v občini zelo aktivni, posebej bogate in zanimive projekte pa imajo na področju varstva naravne in kulturne dediščine. Prav tu Črnomelj močno izstopa in to ne glede na to, da je občina na razvojno problematičnem območju: pogled na vrednost ključnih kazalnikov to zelo jasno izpričuje.

Družba Akrapovič naj bi v Beli krajini v prihodnjih nekaj letih zaposlovala do 800 ali tudi več ljudi. Res je, da občina ni bila ključna za odločitev o selitvi proizvodnje. Toda kakor lahko ocenimo, so v občini naredili vse, kar je bilo v njihovi moči, da bi

RIC Bela Krajina

do prihoda podjetja Akrapovič res prišlo. Predsednik družbe Igor Akrapovič je nekajkrat zagrozil, da bo delovanje zaradi podjetništva zelo neprijaznih ukrepov na ravni države preselil ven iz Slovenije, večkrat pa je tudi posebej omenil, da je bil zadovoljen s sodelovanjem z črnomaljsko županjo (pa tudi z županom Ivančne Gorice).

Bogata razvojna aktivnost.

Seznam projektov občine Črnomelj je tudi sicer izjemno obsežen, še zlasti če upoštevamo, da gre za območje, ki sodi med razvojno bolj problematične. Ta seznam je celovit in ne izpušča nobenega od pomembnih momentov: od temeljne infrastrukture (kot povsod sta bila v ospredju v zadnjem obdobju zlasti vodovod in odvajanje ter čiščenje odpadnih vod) prek podjetništva (zlasti poslovne cone) do varovanja kulturne in naravne dediščine.

Kljub omejenim sredstvom so se v mestu izjemno temeljito lotili projekta prenove in zaščite starega mestnega jedra. Za ta namen so pripravili strateški načrt, ki meri tako na zaščito kulturnih in naravnih spomenikov v starem mestnem središču kot tudi na dvig kakovosti življenja prebivalcev in rast števila turistov. Obnovili so že mestno muzejsko zbirko in del gradu. Za del jedra so rešitve pripravili študenti arhitekture na delavnici. Sodelovanje s študenti sodi med primere, kako iznajdljivi znajo biti Črnomaljci. Tako občina denimo poskrbi za zbiranje in obnavljanje oziroma popravilo starih koles, ki jih potem nameni šolam in vrtcu.

Vrsta projektov, v katere je vključen Črnomelj, meri tudi na ohranjanje naravne dediščine. Omenimo le projekt, povezan z ohranjanjem biodiverzitete plitvega belokranjskega krasa. V ta namen so v občinskem načrtu razvojnih programov predvideli kar 2,5 milijona evrov – gre za enega od največjih naravovarstvenih projektov v Sloveniji. ○

Mojca Čemas
Stjepanovič

Naprej od »industrializacije in elektrifikacije«

VELENJE – prvo mesto v regiji od Koroške do Posavja

Število prebivalcev (2015): 32.736

Indeks ISSO: 48,55 (28. mesto)

Proračun (2015): 43.218.007€

www.velenje.si

Bojan Kontič

Ko gre za prijeme na področju trajnostne mobilnosti, mestna občina Velenje močno izstopa: mestni promet je brezplačen, avtobuse poganja plin, sistem za avtomatsko izposajo koles so razvili kar sami (Šolski center Velenje) in ga razširili tudi na sosednji Šoštanj. Zgledno je tudi to, da v Velenju te prijeme nadgrajujejo z informacijsko tehnologijo in se s tem pripravljajo za vstop med ti. pametna mesta. Prav zaradi teh razlogov se je Velenje že lani uvrstilo med kandidatke za nagrado Zlati kamen; da kandidaturo letos ponavljamo, so nas najbolj prepričali prav prijemi na področju trajnostne mobilnosti (ki so glavni poudarek letošnjega izbora), a tudi siceršnja raven aktivnosti mestne občine.

Četudi Velenje še nima posebne strategije trajnostne mobilnosti (priprava je v načrtu), sodi ta mestna občina med kraje, ki so na tem področju naredili največ – in dosti več od številnih krajev, ki imajo vse strateške dokumente. Že ko smo lani ocenjevali splošno trajnostno usmeritev občine, smo prometne rešitve uvrstili na prvo mesto. Mestni promet (Lokalc) je brezplačen – gibanje mestnih avtobusov je možno spremljati prek spleta (in s tem prek mobilnih aplikacij). Velenje je vključeno v projekt GUTS – Green Urban Transport System, ki je namenjen uvajanju (in promoviranju) inovativnih in trajnostnih rešitev javnega prometa. Dolgoročni cilj projekta je tudi energetska samozadostnost teh sistemov. Lokalci vozijo na

TADEJ ŽIVKO

plin, v mestu pa se že pripravljajo na prehod na vodikov pogon. Velenje ima svoj sistem za avtomatsko izposajo koles (BICY). Sistem so razvili sami (Šolski center Velenje), razpoložljivost koles na posamezni postaji pa je možno zasledovati z isto aplikacijo (GUTS) kot gibanje avtobusov – aplikacija je prijazna do uporabnikov in vključuje GoogleMaps zemljevide (in satelitske karte). Pomembna novost: leta 2014 se je v sistem vključil tudi Šoštanj.

Uporaba informacijske tehnologije.

Velenje je med bolj »digitalnimi« slovenskimi občinami: prav aplikacija GUTS pomembno vpliva na uporabnost mestnega prometa in sistema za

izposojajo koles. Velenje nima le številnih wi-fi točk, ampak jim je dodalo tudi wi-fi karto, ki kaže pokritost z brezplačnim wifi signalom. Seje mestnega sveta je možno spremljati v živo prek spleta. Velenje je edino slovensko mesto, ki je vključeno v projekt RFSC – Referenčni okvir za trajnostna mesta in tako testno uporablja spletno orodje za spremljanje trajnostne razvojne strategije. Energetsko knjigovodstvo, ki so ga za javne stavbe začeli sistematično uvajati že leta 2008, je izvrstno izhodišče za uvedbo tehnologij za pametno mesto (kar je zamisel, s katero se spogleduje nova Trajnostna urbana strategija).

Mesto mladih.

Velenjska strategija za mlade (Lokalni program razvoja delovanja mladih v MOV 2016-2020) kaže na izredno celovit pristop, ki predvideva številne aktivnosti (od kulturnih do spodbujanja podjetništva med mladimi), posebej pa se loteva tudi posameznih ožjih skupin mladih, tudi takšnih z manj priložnostmi ali s posebnimi potrebami. Program vključuje tudi poročilo o že opravljenih aktivnostih na zelo različnih področjih, med drugim skrb za socialno varnost, prostovoljstvo, skrb za mobilnost mladih, vključevanje mladih v odločanje in dokaj bogato kulturno življenje (festivalna dejavnost vključuje tudi edini glasbeni festival na svetu, ki je posvečen naslednim kitom...).

Mladim je namenjen tudi mestni podjetniški inkubator Standard. Inkubatorju so v zadnjem času dodali tudi sodoben coworking prostor, kjer lahko deluje 40 »startupovcev« ali »freelancerjev«.

Razvojna energija.

Večino ugotovitev lahko povzamemo po lanski analizi. Mesto namenja veliko pozornost okoljskim vprašanjem. Energetska sanacija stavbne ostaja le pri razvoju pasivnih sistemov, ampak vključuje aktivne pristope: sončne elektrarne na javnih objektih, kogeneracijska enota na podružnični OŠ Škale, raziskovanje možnosti za uporabo geotermalnih virov, sistem daljinskega hlajenja stavb ipd. Mestna občina vključuje v sistem javne razsvetljave sončno in vetrno energijo. Velenje je pristopilo h Konvenciji županov in podpisala zavezo, da bodo v kraju zmanjšali emisijo CO₂ za 20 odstotkov do leta 2020. Velenje je že od leta 2003 zmanjšalo te emisije za več kot 20 odstotkov.

Mestnemu parku so v Velenju ob prenovi dodali povsem nove izobraževalne in ozaveščevalne vsebine. Te vsebine so osredotočene zlasti v demonstracijskem energetsko pasivnem objektu. Ob tem so v parku postavili edinstven tematski doživljajski park na temo trajnostne rabe in proiz-

EDIN ZUKIČ

vodnje energije. Tudi na področju skrbi za različne socialne skupine (od starejših do invalidov) so v mestu pripravili širok spekter aktivnosti. Velenje je tudi »otrokom prijazno mesto« po merilih UNICEF. V okviru tega projekta so razvili varne točke, kamor se lahko zatečejo ogroženi otroci. Lepicenter je projekt celovite prenove mestnega središča. Da je bil projekt uspešen, bržkone dokazuje, da je Velenje leta 2015 prejelo priznanje za najlepše urejeno večje mesto v Sloveniji. ○

ARHIV OBČINE RADLJE OB DRAVI

Mojstri majhnih korakov

Alan Bukovnik

Občino Radlje ob Dravi odlikuje več stvari. Prvič, občina je zelo aktivna – prav zaradi spektra aktivnosti so se Radlje že uvrstile med kandidate za nagrado Zlati kamen. Drugič, nekatere občinske projekte odlikujejo domiselne rešitve, s katerimi povezujejo več ciljev in z majhnimi sredstvi dosegajo dobre učinke. Prav na področju trajnostne mobilnosti so Radlje lahko zgleden primer, kako lahko kraj brez večjih naložb dosega pomembne učinke na tem področju vsaj na demonstracijski ravni.

Občina je bila med prvimi z električno polnilnico (v načrtu je še druga), kupila pa je tudi avto na električni pogon. Ob tem občina skrbi z vrsto sistematičnih aktivnosti za promocijo in ozaveščanje prebivalcev o pomenu trajnostne mobilnosti. Noben kraj v Sloveniji ni tako posvojil projekta Prostofer, ki združuje trajnostno mobilnost, prostovoljstvo in skrb za starejše (in otroke). Starejše osebe (ali otroci v posebnih situacijah), ki potrebujejo prevoz, pokličejo na brezplačno številko Mreže Matija, ki organizira prevoz: poišče prostovoljca (prostofer – prostovoljni šofer) in – samo v Radljah ob Dravi - rezervira občinski avto na električni pogon.

RADLJE OB DRAVI

Število prebivalcev (2015): 6.245

Indeks ISSO: 40,09(139. mesto)

Proračun (2015): 8.897.317€

www.obcina-radlje.si

Domiselni projekti.

Samo v letu 2014 naj bi v Radljah izpeljali okrog 20 projektov (kar je seveda povezano z zaključevanjem evropske finančne perspektive). Nabor teh projektov je zelo pester. Večina je seveda infrastrukturno obarvanih, a ne vsi. Prav pogled na te »druge« projekte daje zanimivo podobo o tem, kako deluje občina in kako zna med seboj povezovati različne cilje in z majhnimi sredstvi dosegati dobre učinke. Samo kot primer: občinski sadovnjak je občina postavila skupaj z lokalnim sadjarskim in čebelarским društvom – na ta način skrbijo za ohranjanje (in promocijo) 51 starih avtohtonih vrst jabolk. Stranski učinek je zdravo sadje, ki ga dobijo otroci v šoli in vrtcu za malico, del sadja pa predelajo v sok in mošt, kar na občini uporabljajo kot protokolarno darilo.

Svojevrsten dokaz izjemne aktivnosti občine je tudi dejstvo, da so Radlje ob Dravi bržkone slovenski prvak po številu različnih priznanj in certifikatov (več jih ima verjetno le še Ljubljana). Radlje so mladim prijazna občina, otrokom prijazno UNICEFovo mesto, starosti prijazna občina, občina po meri invalidov, vključene so v Entente florale Europe (cvetlicam prijazna občina?) in v aktivnosti Mayors for Peace. ○

Prestolnica eko-turizma?

ŽALEC

Število prebivalcev (2015): 21.329

Indeks ISSO: 41,31 (127. mesto)

Proračun (2015): 17.964.000€

www.zalec.si

Kar je pri Žalcu naravnost neverjetno, je prepričljivost turistične zgodbe, ki so jo uspeli splesti tako rekoč iz nič: razen arheološkega parka v Šempetru občina nima omembe vrednih znamenitosti, ne morja, ne termalnih vod in ne hribov, ampak le hmeljarsko tradicijo in nekaj zelene pokrajine (kot jo imajo skoraj vsi kraji v Sloveniji). Žalec odlikuje vzoren strateški in sistematičen pristop na področju turizma: v center strategije so postavili identiteto kraja, ob tem pa celotno ponudbo smiselno oprli na »zeleno«, oziroma na sodobne »eko« trende. Preplet storitev, izdelkov in tega »eko« pozicioniranja sodi med prepričljivejše primere občinskega turističnega razvoja pri nas.

Žalec tako nima le »navadnega« krajevnega muzeja, ampak ima prvi slovenski »ekomuzej« hmeljarstva in pivovarstva. V občini so prirejali Ekofeste (serija dogodkov leta 2013), gradijo ekokamp in so postavili vrsto ekoloških učnih poti. Omenili bi lahko še bioenergetski park Nivo, vrt zdravilnih in aromatičnih rastlin in zeliščni park. Kot so zapisali na spletni strani, ime »ekomuzej« izhaja iz »njegove povezanosti z okoljem in ljudmi«. Zanimivejši del tega muzeja so vstopno-informacijske točke v vseh občinah Spodnje Savinjske doline, predvsem pa številne prireditve, ki se opirajo na hmeljarsko tradicijo v občini.

Občina zelenega zlata.

Žalec razvija turizem z lastno blagovno znamko (pozicijski slogan: Žalec – v objemu zelenega zlata), ki se opira prav na to hmeljarsko tradicijo. Zeleno zlato je ob tem registrirana blagovna znamka v lasti občine – namenjena je trženju ekološko pridelane hrane in turistične ponudbe v občini. Pridelki in izdelki z znamko Zeleno zlato so na voljo v občinski trgovini Savinjski hram.

Vsi ti elementi tvorijo zaokroženo ponudbo, ki je smiselno medsebojno povezana. Ponudba se navezuje neposredno na identiteto kraja, ki temelji prav na hmeljarski tradiciji.

Na splošno je Žalec precej aktivna občina, ki namenja veliko sredstev prav za trajnostno obarvane projekte – to daje »zeleni« turistični usmeritvi verodostojnost. Sodeč po načrtu razvojnih programov so za energetske sanacije v občini namenili skupaj 3,8 milijona evrov. Za kulturno dediščino so namenili 2,5 milijona (arheološki park Šempeter), za krajinski park ribnik Vrbje nekaj manj kot 200.000, za ekološki kamp 2,5 milijona, za zelenice in parke pa še pol milijona evrov. Občinska strategija izrecno poudarja tudi prehrambno samooskrbo in v skladu s tem je v načrtu namenjenih 60.000 evrov za projekt Urbanih vrtov. ○

Janko Kos

ARHIV OBČINA ŽALEC

Skriti preboj najstarejšega mesta

PTUJ – prvo mesto v vzhodni Sloveniji

Število prebivalcev (2015): 23.151

Indeks ISSO: 46,13 (54. mesto)

Proračun (2015): 26.835.542€

www.ptuj.si

Miran Senčar

Ptuj si je kandidaturo prislužil kot strateško upravljana občina. Kakovost tega pristopa kaže že to, da so v mestu v desetletju uspeli doseči ali preseči večino kvantitativno postavljenih ciljev iz integralnega razvojnega programa, pripravljenega leta 2005. Lahko bi celo rekli, da je na Ptuj prišlo do skritega razvojnega preboja, ki je mesto v desetih letih spravilo nad slovensko povprečje.

Razvoj ne poteka brez težav, a strategija je bila vsaj do zdaj podprta s smiselno izbranimi projekti. Tudi kakovost upravljanja občine je nad povprečjem: o tem priča tudi certifikat ISO9001. Navdušuje tudi hitra reakcija mestne oblasti ob pomembnih arheoloških odkritjih lani jeseni: v mestu so takoj sprožili poseben projekt za vzpostavitev arheološkega parka. Tudi na področju trajnostne mobilnosti je mestna občina nad

slovenskim povprečjem, v leta 2014 sprejeti okoljski strategiji pa za to področje namenja znatna sredstva.

Preobrat.

Kakor lahko ocenimo iz dostopnih podatkov, je mesto dosledno strateško vodeno. Razvojna strategija mesta je bila pripravljena leta 2005, vključevala pa je jasne cilje in merila. V grobem je bil glavni cilj strategije, da mora mestna občina doseči povprečno raven kazalnikov za ključna področja, kot so demografija, gospodarstvo, trg dela in življenjski standard. Ta cilj je bil seveda povezan z oceno, da je mesto razvojno zaostajalo.

V grobem bi lahko rekli, da je mestna občina dosegla in preseгла precej ciljev, ki si jih je zastavila v svoji strategiji iz leta 2005. Posebej dinamičen je bil podjetniški razvoj in s tem povezana gibanja na trgu dela. Lahko bi govorili, da je na Ptuj prišlo do skritega preobrata, do manjšega razvojnega preboja, ki je mesto v desetih letih spravilo nad povprečje. Žal se ta gibanja še niso pokazala na vseh področjih, zlasti ne pri demografskih gibanjih.

Strateški proces se s tem dosežkom ni ustavil. V mestu so lani oblikovali novo okoljsko razvojno strategijo za obdobje 2014-2020. To je pregledno strukturiran dokument s konkretnimi cilji in aktivnostmi na štirih področjih: vodni viri, trajnostna energija, trajnostna mobilnost in ohranjanje naravnega okolja. Dokumentu bi težko očitali neambicioznost: ocenjena okvirna vrednost projektov, ki jih strategija predvideva, znaša skoraj 84 milijonov evrov (celoten letni proračun se je v zadnjih letih gibal okrog 27 milijonov). To bo bržkone zelo trd oreh. Da se na Ptuj zavedajo pomena trajnostnega razvoja in da znajo izpeljati projekte na tem področju bi utegnil kazati primer prenove javne razsvetljave: po letu 2008 so sodeč

CIRIL AMBROŽ

po načrtih razvojnih programov za to področje uspeli zbrati skoraj 5 milijonov evrov. Letos so v mestu začeli s pomočjo javne razprave oblikovati novo razvojno vizijo. Sistematično kakovost upravljanja so utrdili tudi tako, da so pridobili certifikat ISO 9001.

Arheologija kot razvojna priložnost.

Če v najstarejšem slovenskem mestu ne bi zelo skrbeli za kulturno dediščino, si ne bi zaslužili biti med kandidati za Zlati kamen. Obnova Dominikanskega samostana sodi med največje mestne projekte v zadnjem času (6,3 milijona evrov v letošnjem proračunu).

Posebej nas je navdušila hitra reakcija mestne občine, ki so jo sprožila najnovejša arheološka odkritja v mestu. To jesen so arheologi s pomočjo geofizičnih metod na griču Panorama najverjetneje odkrili staro mestno jedro rimske Petovione. V mestu so že prej razmišljali o arheološkem parku na tem območju, po odkritju pa so takoj »sprožili velik projekt«, oblikovali multidisciplinarno strokovno skupino in že prijavili projekt skupaj z madžarskim mestom Veszprem na evropski razpis. ○

ČRTOMIR GOZNIK

Kakovostna in ugodna:

- ✓ avtomobilska,
- ✓ življenjska,
- ✓ premoženjska,
- ✓ nezgodna,
- ✓ pokojninska zavarovanja.

Brezplačni telefon
080 70 77
www.generalisi.si

GENERALI

Graditelji mostov

Stanko Rojko

Zakaj je Gornja Radgona med kandidatkami za Zlati kamen 2016? Predvsem zaradi povezovalnosti. Gornja Radgona s sosednjo avstrijsko Radgono (Bad Radkersburg) gradi mostove med Slovenijo in Avstrijo in to dobesedno. Mesti sta skupaj uredili obrežje Mure in v nekdanjem obmejnem pasu (kjer so jugoslovanski vojaki še konec osemdesetih let streljali na begunce) je nastal park, mesti pa sta tudi vizualno postali (spet) povezani. Radgoni tudi sicer zgledno sodelujeta, to sožitje pa ima poseben pomen prav v času, ko meje v Evropi ponovno niso več le simbolne. Še več: Gornja Radgona je med slovenskimi kraji, ki jih je najbolj prizadela begunska kriza, pri tem pa so se v kraju izkazali s humanitarnim ravnanjem in zgledno ravnijo tolerantnosti.

Tesno sodelovanje slovenske in avstrijske Radgone na nekaterih področjih prerašča v skupni razvoj. Vrhunec sodelovanja do zdaj je bil projekt Skupaj: skupni urbani in krajinski razvoj obrežij reke Mure na obeh straneh meje, zlasti na območju obeh bivših mejnih prehodov. Na tem območju je nastal nov park s sprehajališčem, otroškim igriščem in ploščadjo nad reko, ki je obenem pristan za čolnarje. Že v prejšnjem de-

GORNJA RADGONA

Število prebivalcev (2015): 8.473

Indeks ISSO: 38,38 (163. mesto)

Proračun (2015): 17.946.011€

www.gor-radgona.si/

setletju sta občini skupaj obnovili most čez Muro. Pismo o partnerskem sodelovanju sta občini podpisali že leta 2003. S tem pismom sta se kraja zavezala, da bosta gradila skupne projekte in postavljala skupne cilje v okviru »oblikovanja skupne Evrope«. Mesti zdaj pripravljata projekt Skupaj II., ki meri na sredstva v finančni perspektivi 2014-2020. Novi projekt vključuje prometno infrastrukturo (nov most), nadaljnjo ureditev obrežja ter biosferni park.

Pomembno je, da sodelovanje ne ostaja na ravni občinskih struktur in »črpanja evropskih sredstev«. Sodelovanje zajema zelo različne skupine: tesno sodelujeta župnišči, organizirata čezmejna srečanja in skupne maše. Med seboj so se povezali mladi obeh krajev: na začetku decembra so v Gornji Radgoni predstavili čezmejni zemljevid s ponudbo za mlade (sodelovali so mladi iz petih krajev, dveh avstrijskih in treh slovenskih). Povezovanje občine ne ostaja omejeno le na skupne projekte z avstrijsko Radgono. Gornja Radgona sodeluje v vrsti drugih razvojnih projektov s sosednjimi kraji v Sloveniji, pa tudi z avstrijskimi, madžarskimi in hrvaškimi občinami.

Od sejmov do penine.

Tudi brez čezmejnega sodelovanja bi Gornji Radgoni težko očitali razvojno pasivnost. V Radgoni so spretni pri pridobivanju denarja iz evropskih virov, kar kaže bogat nabor mednarodnih projektov, v katere je občina vključena. V mestu so uspeli obnoviti staro jedro s kulturnim domom in muzejem (mimogrede, v Gornji Radgoni je muzej ur, verjetno edini v Sloveniji). Mesto je nosilec certifikata Mladim prijazna občina, to prijaznost pa dokazuje tudi z aktivnostmi (mladinski center, programi za mlade, štipendiranje, informacijski dnevi za poklicno usmerjanje ipd.). Med pomembnimi projekti je tudi energetska varčna javna razsvetljava na celotnem območju občine. Mesto je oblikovalo tudi svojo blagovno znamko, ki se navezuje na dva pomembna »izdelka« kraja (Gornja Radgona – mesto sejmov in penine). ○

ARHIV OBČINA GORNJA RADGONA

www.maribor-pohorje.si - VESNA MALE

Naše drugo mesto

MARIBOR

Število prebivalcev (2015): 111.735

Indeks ISSO: 44,81 (72. mesto)

Proračun (2015): 94.509.880€

www.maribor.si

Mestno občino Maribor smo uvrstili med kandidatke za nagrado Zlati kamen iz treh razlogov: prvič, bila je med prvimi, ki so se začele sistematično ukvarjati s področjem trajnostne mobilnosti. Drugič, je med maloštevilnimi občinami, ki aktivno iščejo investitorje in pri tem iščejo povezave tudi na globalni ravni. Med prvimi rezultati je podpis treh sporazumov s podjetji iz kitajskega mesta Nanchang (december 2015). Tretjič, mesto skuša biti zgledno pri vključevanju prebivalcev v odločanje in je kot prvo v Sloveniji začelo pilotno uvajati projekt participatornega proračuna, kjer o investicijah odločajo prebivalci. Vse to daje vsaj na prvi pogled precej drugačno podobo Maribora kot je tista, ki nam jo dajejo mediji. Da v mestu ni tako črno, kot bi sklepali po medijski podobi, dokazujejo tudi gibanja nekaterih najpomembnejših kazalnikov v sistemu ISSO. Ta gibanja niso slaba – še vedno pa ne takšna, kot bi si Maribor kot drugo slovensko mesto zaslužil.

Mestna občina Maribor se je med prvimi v Sloveniji začela zavedati pomena trajnostne mobilnosti. Mesto je sprejelo vrsto strategij, ki posegajo na to področje – s tem je postavilo nujni temelj za to, da lahko mesto kandidira za evropska sredstva (v veliki večini krajev v Sloveniji so šele začeli umeščati izdelavo strategije za trajnostno mobilnost v proračun). V strategiji trajnostne mobilnosti so v Mariboru postavili kot cilj do leta

2020 postati vodilna občina v Sloveniji na tem področju. Glede na aktivnosti sicer težko rečemo, če se mesto temu cilju zares približuje. Vsekakor pa ima le malo krajev v Sloveniji tako jasno razdelano podobo prometne problematike in trajnostnih izzivov na tem področju, kar je lahko dobra osnova za pospešen razvoj.

»Invest in Maribor.«

Maribor je v zadnjem času izjemno aktiven pri iskanju svežih investicij v mestno gospodarstvo. Je med maloštevilnimi kraji, ki aktivno promovirajo investicijske priložnosti. V mestu so v ta namen oblikovali pregledno in dobro sestavljeno spletno stran v angleščini, ki združuje opis glavnih konkurenčnih prednosti Maribora, pregled projektov in investicijskih priložnosti – vključno z najbolj atraktivnimi start-upi, pregled investicijskih konferenc in drugih dogodkov. Mesto v zadnjem času gosti vrsto investicijskih konferenc, vabi tuje delegacije in pošilja v tujino svoje poslovne delegacije (na čelu z županom).

V mestu so začeli uvajati participatorni proračun. Projekt poteka zaenkrat v pilotni obliki v eni od mestnih četrti (Radvanje). Če je poskus zasnovan resno in ne zgolj kot piarovski prijem trenutne vodilne garniture, lahko prinese pomembno inovacijo za slovenski politični prostor. ○

Andrej Fištravec

Kako smo izbirali letos?

Glavni koraki: pretres razvojnih dokumentov za vse občine, analiza ISSO, ocena strateškega delovanja, politične kulture in aktivnosti ter na koncu izbor Strokovnega sveta: vsi tri koraki so namenjeni za čim bolj celovito presojo razvojnega stanja v občinah

N Na začetku procesa, ki pripelje do končne zmagovalke – razvojno najprodornejše občine leta – je pretres vseh javno dostopnih občinskih razvojnih dokumentov, ob tem pa še vrste člankov, zlasti po občinskih glasilih. S pomočjo tega pregleda pripravimo širši izbor kandidatk. Stranski učinek tega časovno sicer zelo zamudnega in zahtevnega postopka je ta, da odkrijemo številne dobre prakse tudi pri občinah, ki se ne uvrstijo v končni izbor.

Drugi korak: analiza merljivih podatkov (ISSO) in izračun sestavljenih razvojnih indeksov za vse občine. Ta korak osvetljuje vrsto pomembnih aspektov: gre za sistem izbranih objektivnih meril, ki omogočajo smiselno primerjavo med vsemi občinami in na nekaj za razvoj pomembnih področjih.

ljivih podatkov, ne pa razvojnega položaja občine v celoti. Lokalna skupnost je preveč zahteven sistem, da bi ga lahko v celoti ocenili s kazalniki, če sploh ne upoštevamo dejstva, da objektivni podatki niso niti dostopni za vsa področja. Analiza ISSO je zato zelo pomembno orodje, ki je za pripravo končne ocene bistveno, vendar to orodje ne more zamenjati končne ocene. (Več o analizi ISSO lahko

Ste vedeli, kakšne so razsežnosti izbora Zlati kamen?

Pregledali smo 212 spletnih strani, okrog 800 člankov o občinskem razvoju po občinskih glasilih in splošnih medijih, 70 občinskih strategij, okrog 150 parcialnih strateških dokumentov (Lokalnih energetskega konceptov, strategij za posamezna področja, regionalnih strategij), okrog 200 proračunskih dokumentov in nekaj deset gradiv kot so predstavitvene brošure, zborniki in podobno. In po tem pregledu se »resno« delo za nas šele začne.

Brez njih ne gre, a številke niso vse.

Toda kot smo že večkrat pojasnili: občina je preveč zahteven sistem, da bi ga lahko celovito ocenjevali le s številčnimi podatki. Posamezna področja lahko ovrednotimo le s pomočjo mer-

Zlati kamen je nagrada za občino

Zlati kamen prejme župan v imenu občine. A poudarjamo, to ni nagrada ne za župana, ne za to ali ono politično usmeritev. Je nagrada za razvojno prodornost občine kot celote. Ne ukvarjamo se posebej s tem, koliko je kdo zaslužen za razvojne uspehe. Ob županu in politiki so to vsekakor tudi številni bolj ali manj anonimni posamezniki: od prizadevnih in inovativnih zaposlenih v različnih občinskih službah, prek prostovoljcev ali iniciativnih občanov do uspešnih podjetnikov in vseh, ki s svojim delom sooblikujejo uspeh kraja. Zlatikamen je priznanje za vse.

preberete v posebnem članku v nadaljevanju).

Enako velja za drugo pomembno orodje: oceno strateškega delovanja, politične kulture in aktivnosti. Tudi ta ocena je pripravljena s pomočjo objektivnih meril – občino preverimo s pomočjo vprašalnika, ki pokriva 25 področij

in vsebuje 91 točk. Metodo smo deloma povzeli po orodju, ki ga Svet Evrope za evropski znak inovativnega in dobrega vladanja na lokalni ravni, splošni zgled pa prinašajo tehnike za vrednotenje sistemov kakovosti po podjetjih (avtor je nosilec certifikata za ocenjevanje teh sistemov po metodi Evropske fundacije za upravljanje kakovosti EFQM). A ponovno – kljub nesporni objektivnosti te ocene je tudi ta pristop lahko le dragoceno orodje, ne prinaša pa končnega odgovora o tem, katera lokalna skupnost je razvojno najprodornejša.

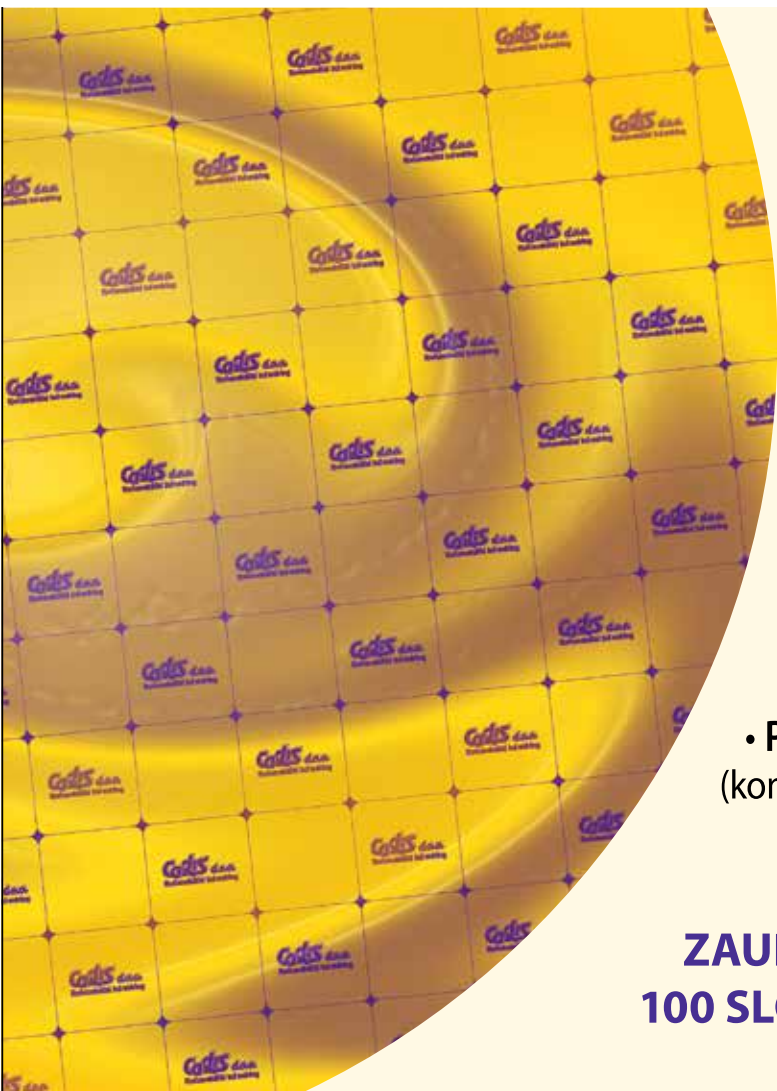
Ta odgovor prinaša lahko le ocena strokovnjakov, ki pregledajo in upoštevajo vse glavne razvojne poudarke za kandidatke, ob oceni pa uporabijo tudi orodja kot sta obe omenjeni analizi. Razvoj na lokalni ravni ni enodimenzionalen pojav. Občina je zahteven sistem, kjer se prepletajo različne razvojne prioritete, ki jih je potrebno smiselno uskladiti in preplesti: ni dovolj na primer le razvoj gospodarstva, zgolj skrb za infrastrukturne investicije ali za katerikoli drug posamezen moment. Tega razvoja ne more res kakovostno oceniti niti posamična stroka. Zato smo v okviru projekta Zlati kamen oblikovali zelo heterogeno in multidisciplinarno oblikovan Strokovni svet projekta, ki združuje različne stroke, različne kraje, akademike in praktike.

DUNJA WEDAM

Ne iščemo popolne občine.

Naša metodologija vsebuje torej različne elemente: od merljivih kazalnikov do ocene raznolike skupine strokovnjakov. Prav slednja je najboljše jamstvo, da pridemo do kar najboljšega izbora občin. Z eno opombo: tudi še tako močna skupina strokovnjakov ne zna čarati. Izbiramo lahko le med tem, kar imamo. Idealnih krajev ni ne v Sloveniji, ne drugod po svetu. To velja tudi za naše zmagovalce: to niso popolni kraji in pri vsakem lahko zlahka odkrijemo vrsto napak. A to ni naša naloga. Iščemo dobre razvojne prakse, dobre prakse pa so tiste, ki nudijo spodbudo, zgled in model za ostale. In te prakse je dosti težje odkrivati kot pa pomanjkljivosti. ○

INFORMACIJSKI SISTEM ZA OBČINE

- Podpora pri pripravi in izvajanju **PRORAČUNA**
- Brezpapirno poslovanje (e-računi, e-odredbe, e-naročilnice, e-prerazporeditve ...)
- Pokrivanje finančno računovodskega področja
- Podpora režijskim obratom (komunalne storitve in materialno poslovanje)

**ZAUPA NAM VEČ KOT
100 SLOVENSkih OBČIN**

Cadis d.o.o.
Računalniško projektiranje
www.cadis.si, info@cadis.si, Miłnska ulica 5, 9220 Lendava

ODOS
SISTEM ZA UPRAVLJANJE
DOKUMENTOV IN PROCESOV

*Kako vzpostaviti urejeno, pregledno
in zanesljivo poslovanje?*

Sistem za upravljanje dokumentov in procesov, ki deluje že v več kot 50 občinah

Sistem ODOS je rešitev, ki javnim ustanovam zagotavlja poslovanje skladno z zakonodajo in nudi izvedbo celotnega poslovanja v elektronski obliki. Odlikujejo ga vrste funkcionalnosti, s katerimi razbremeni delo v celotni organizaciji. Omogoča zajem, klasifikacijo, distribucijo, obdelavo in hrambo dokumentacije. Nudi večjo obvladljivost dokumentov in procesov, njihovo optimizacijo in nadzor nad poslovanjem. Uporablja ga že več kot 50 slovenskih občin.

Ključne prednosti

Sistem ODOS je certificiran s strani Arhiva RS kot sistem za podporo celotnemu postopku upravljanja gradiva v digitalni obliki (C). Njegove ključne prednosti so:

- **večja obvladljivost dokumentov in procesov, optimizacija dela ter nadzor nad poslovanjem**
- **trinivojska revizijska sled (pri postopku, zadevi in dokumentu)**
- **pregledno poslovanje po upravnem postopku in drugih predpisih**
- **enotna vstopna točka (v primeru povezav z drugimi sistemi)**
- **zmanjšanje človeških in sistemskih napak, kar omogoča prihranke**
- **takojšen in varen vpogled v vaše dokumente in zadeve**
- **varen dostop preko spleta, z veliko možnostmi iskanja po različnih kriterijih**
- **pravice in delotoki se določijo skladno s signirnimi načrtom in pravili organizacije**
- **možnost priprave različnih analiz.**

Modularna zasnova za maksimalno prilagodljivost

ODOS je zasnovan modularno, kar omogoča njegovo maksimalno prilagodljivost različnim potrebam uporabnikov. Z velikim naborom modulov in povezav z drugimi sistemi omogoča, da imajo uporabniki v enem sistemu dostop do vsega, kar se nanaša na njihovo delo in poslovanje. Moduli sistema ODOS so lahko samostojni ali medsebojno povezani.

Sistem je certificiran s strani Arhiva Republike Slovenije kot sistem za podporo celotnemu postopku upravljanja gradiva v digitalni obliki (C).

Modul Upravno poslovanje z vhodno, izhodno in interno pošto za zajem, klasificiranje in distribucijo klasične in elektronske pošte, reševanje in zaključevanje zadev po upravnem postopku, beleženje dokumentov v izbrano zadevo po zaporedju. Zagotavlja odbiranje ustrezno zaključenih zadev glede na roke hrambe, stopnje tajnosti in vrste gradiva (arhivsko, trajno gradivo), omogoča tudi elektronsko arhiviranje.

Modul Odsotnosti je namenjen podpori evidentiranja različnih vrst odsotnosti zaposlenih. Preko vnosa preprostih elektronskih obrazcev omogoča enostavno oddajo dovolilnic zaposlenim, nadrejenim pa elektronsko odobritev le-teh. Posledično zagotavlja ažuren vpogled v odsotnosti v koledarju, kar olajša planiranje delovnih procesov in nadzor nad odsotnostmi. Uporablja se lahko v povezavi z obstoječim sistemom za beleženje delovnega časa.

Modul Potni nalogi je namenjen elektronskemu vodenju službenih poti po domovini in tujini ter obračunu stroškov službenih poti s samodejnimi izračuni kilometrin in dnevnic. Planiranje in odobravanje poti se izvaja elektronsko. Zagotavlja pregledno evidenco in koledarski pregled službenih poti ter enostavno rezervacijo in vodenje voznega parka službenih vozil. Uporablja se lahko v povezavi z obstoječim sistemom za beleženje delovnega časa.

Modul Nabava je podpora optimizaciji, preglednosti, zanesljivosti in zakonski skladnosti izvedbe postopkov nabave. Proces je voden od nabavne potrebe, preko izbire nabavnega postopka, vrste nabave, do priprave povabil k oddaji ponudbe, izbora ponudbe in sklepa. Vsi postopki se izvajajo elektronsko, z elektronskim potrjevanjem. Število korakov in postopki so odvisni od potreb organizacije in zavezanosti ZJN. Zavezancem po ZJN smo omogočili tudi **povezavo z aplikacijo za izvedbo in vodenje javnih naročil - eJN**. Uspešno smo se povezali s podjetjem JHP d.o.o., in tako preko ODOS-a omogočili vodenje javnih naročil skladno z zakonodajo na področju javnega naročanja.

Modul Likvidacija je namenjen kontroli, potrjevanju in odobravanju prejetih računov (klasičnih in e-računov). Isti račun lahko hkrati pregleduje in potrjuje več odgovornih oseb. Mogoča je tudi povezava s finančnimi aplikacijami in povezava z nabavnimi postopki, pogodbami, naročilnicami, projekti itd.

Modul Pogodbe je lahko nadaljevanje nabavnega postopka ali samostojni modul. Omogoča vnos, kroženje in elektronsko usklajevanje vsebine pogodbe, pripravo spremnega lista, parafriranje, nastavljanje opomnikov o poteku pogodbe ter spremljanje in zaključevanje pogodb. Pogodbe lahko celovito spremljamo od vnosa plana oz. predobremenitev do realizacije, torej obremenitev proračunskih postavk. Vse to lahko teče tudi avtomatično, preko povezave s finančno aplikacijo.

Modul Naročilnice lahko služi kot nadaljevanje nabavnega postopka ali kot samostojni modul. Omogoča izdajo naročilnic, vodenje evidence naročil od vnosa, potrjevanja do pošiljanja naročilnic ter spremljanje porabe. V primeru povezav s finančno aplikacijo je omogočeno prenašanje in spremljanje predobremenitev in porabe proračunskih postavk.

Modul Izmenjava e-Računov je storitev, s katero omogočamo, da se prejeti e-računi, ne glede na pot prejema (UJPnet, kurirska služba, e-pošta ali bankart), zajamejo v knjigi prejete pošte v ODOS-u. Računi se lahko potrjujejo v ODOS-u (v modulu Likvidacija), lahko pa se prenesejo v potrjevanje v finančno aplikacijo. Izdane e-račune, ki jih kreirate v finančni aplikaciji, lahko pošiljate preko ODOS-a, in jih tako evidentirate v knjigo izhodne pošte.

Modul Izobraževanje omogoča zaposlenim, njihovim nadrejenim in kadrovikom planiranje, vodenje in spremljanje izobraževanj, od zajema potreb po izobraževanju, potrditve plana, pobud in napotitev k izobraževanju, do spremljanja realizacije in evalvacije posameznega izobraževanja.

Povezljivost z zunanji sistemi

Moduli sistema ODOS se lahko povezujejo tudi z zunanji sistemi in aplikacijami:

- s **finančnimi aplikacijami** (Cadis, Grad, SAOP, Pantheon, Bass ...)
- s **sistemom za elektronsko izvedbo javnih naročil** (eJN)
- z **aplikacijami za registracijo delovnega časa** (Špica, Kronos ...)
- z **geografsko-informacijskimi sistemi** (iObčina, PISO, 3MAP ...)
- z **akreditiranimi ponudniki za prenos dokumentarnega in arhivskega gradiva v e-Hrambo** (Pošta Slovenije, ZZI ...)

Uporabnikom sistema ODOS je omogočeno strokovno svetovanje in pomoč pri pripravi **Notranjih pravil** za zajem in pretvorbo gradiva v digitalno obliko ter prenos v akreditirano e-Hrambo.

Povezava ODOS-eJN za postopkovno in pravno strokovno vodenje javnega naročila

“Za pristop k integraciji aplikacij ODOS-eJN smo se odločili, ker smo v tem videli številne prednosti. Aplikacija eJN omogoča postopkovno in pravno strokovno vodenje javnega naročanja. S tem je omogočeno, da se bomo lahko posvetili vsebini javnih naročil in zagotovili potrebno **transparentnost in gospodarnost** v procesu **javnega naročanja**. Predvsem pa nam je pomembno, da je **mogoče vstopanje v aplikacijo eJN preko enotne vstopne točke, ki jo predstavlja sistem ODOS**, ki ga že več let uporabljamo pri našem delu. Dokumente, ki nastajajo v procesu javnega naročanja bomo lahko potrjevali, pošiljali in arhivirali preko ODOS-a, kjer se beleži tudi celotna zgodovina in zagotavlja revizijska sled.”

Amra Kadrič, vodja Urada za javne finance in splošne zadeve, Mestna občina Velenje

Reference

- 51 slovenskih občin
- Zavod za varstvo kulturne dediščine, Javni sklad za kulturne dejavnosti
- Onkološki inštitut, Študentski dom Ljubljana, MZI
- vrtci, šole, domovi za starejše občane
- Aerodrom Ljubljana, Planinska zveza Slovenije
- skupina Holding Slovenskih Elektran
- Plama Pur, Trgotur

Prisotni smo tudi izven meja Slovenije. Sistem ODOS uporabljajo tudi občine in podjetja v BiH in v Srbiji.

Kako do rešitve?

Podjetje PIA, Informacijski sistemi in storitve d.o.o., na slovenskem trgu že več let velja za eno **vodilnih podjetij na področju razvoja spletnih aplikacij**. Vpeto je v **številne partnerske odnose z naročniki in strokovnjaki s posameznih področij**, zaradi česar lahko nudi širše, boljše, hitrejša in konkurenčnejša produkta. **Prestavlja mejnike v razvoju aplikacij** za optimizacijo poslovnih procesov in **postavlja nova merila kakovosti na tem področju**. **Podjetje PIA d.o.o se že 25 let** razvija in raste na trdnem temelju znanja in izkušenj, katerim lahko zaupate.

Vabimo vas, da stopite v stik z nami, da vam sistem ODOS predstavimo tudi osebno.

Z veseljem vam bomo pomagali najti primerno rešitev za optimizacijo poslovanja v vaši organizaciji.

E: prodaja@pia.si • T: 03 898 37 90 • www.odos.si • www.pia.si

**PIA informacijski sistemi
in storitve, d.o.o.**

Prešernova cesta 9b, SI-3320 Velenje

MIŠKO KRANJEC

ORODJA ZA OBLIKOVANJE PRIHODNOSTI

Fotografija:
železniška
postaja
Gradec

Sistemi za pametna mesta so svetovna uspešnica. V Sloveniji je vrhunski sistem te vrste razvilo podjetje SmartISCity. Toda tehnološke rešitve same po sebi ne zadoščajo brez ustreznih kazalnikov in podatkov: Povedano drugače, pametnih naselij ni brez pametnih podatkov. Primer slovenskega razvoja sistema kritičnih kazalnikov uspešnosti je naš ISSO.

Logični korak: naredili smo tisto, kar je Slovencem včasih tako zelo težko – in se povezali, da bi skupaj nudili še boljše rešitve za pametna naselja vseh velikosti: od mest do vsake, še tako majhne občine. Kajti kot je poudarila naša evropska komisarka Violeta Bulc na lanskem Urbanem forumu: ob razvoju mest prihodnosti ne smemo zanemarjati podeželja.

Tako lahko zdaj vsi slovenski naročniki Smart City Platform izberejo kazalnike ISSO kot enega od standardnih naborov kazalnikov, vgrajenega v to orodje. Zmagovalna občina letos kot nagrado prejme prav to kombinirano storitev: torej tehnologijo Smart City Platform s kazalniki ISSO. Kot naš skupni prispevek za še hitrejši, še boljši razvoj kraja. In to je šele začetek.

Kaj sistem ISSO pravzaprav je, kakšne je uporabna korist tega sistema in kaj prinašajo rešitve za pametno naselje Smart City Platform pa si lahko preberete v nadaljevanju. ○

ISSO: Informacijski sistem slovenskih občin

Zakaj občine sploh potrebujejo pametne kazalnike?

Kaj je ISSO? To je sistem pametnih kazalnikov razvojne uspešnosti za slovenske občine. Kaj to pomeni? Pojdimo po vrsti.

ISSO je sistem...

»Sistem« pomeni, da so kazalniki skrbno zbrani in urejeni ter med seboj povezani z določenim namenom. Ta namen je nuditi čim boljše orodje za strateško upravljanje občine. Letošnja verzija sistema vključuje 55 kritičnih kazalnikov uspešnosti z osmih področij: demografije, proračunske učinkovitosti, gospodarstva, trga dela, izobrazbe, življenjskega standarda, socialne kohezije in politične kulture ter okolja.

...pametnih kazalnikov...

Reče se jim tudi kritični kazalniki uspeha. V čem se ti kazalniki ločijo od tistih, ki jih lahko dobite s pregledom statističnih podatkov? Najhitrejši odgovor bi bil: v tem, da je v izbor in pripravo (torej formulo) vloženi pet let lastnih izkušenj, analiza vseh podobnih lestvic in modelov s celega sveta ter znanje članov strokovnega sveta, ki prihajajo s štirih univerz. A bolj vsebinski odgovor dajemo v nadaljevanju.

... za slovenske občine.

ISSO je narejen po meri slovenskih občin tako, da ga lahko uporabljajo prav vse občine od najmanjše do največje. Večina podobnih sistemov po svetu je prilagojenih za večja mesta. Poleg tega je ISSO v celoti prilagojen slovenskim razmeram: vključuje podatke, ki so v Sloveniji dostopni in ki so za naše okolje smiselni.

Zakaj ISSO sploh uporabljati?

Oziroma kakšne koristi imate lahko od sistema, kakršen je ISSO?

1. Je orodje za načrtovanje. Prav zaradi standardiziranosti in smiselnega izbora ter priprave kazalnikov omogoča bolj kakovostno postavljanje razvojnih ciljev in meril.

2. Omogoča sistematično primerjavo z drugimi kraji in s standardi uspešnosti. Benchmarking (primerjalna presoja) je preizkušena in učinkovita metoda za boljši razvoj.

3. Je orodje za sistematično spremljanje razvojne dinamike kraja. S pomočjo meril v sistemu ISSO je možno slediti spremembam najpomembnejšim spremembam na izbranih področjih, ki so za razvoj posebej pomembna. To pomeni tudi, da je možno vzporejati aktivnosti (projekte, porabo proračunskih sredstev) v enem obdobju in gibanja na razvojno pomembnih področjih na drugem področju.

4. Omogoča boljšo komunikacijo z različnimi skupinami deležnikov. Standardizirana merila so preprosto bolj verodostojna, ko je potrebno predstavljati uspešnost občine posameznim javnostim. Komunikacija je tudi bolj jasna. V dialogu z volilci, člani občinskega sveta ali drugimi skupinami se je možno sklicevati na preverljive in jasne argumente iz neodvisnega vira in se tako uspešno spodbijati trditve, ki temeljijo na govoricah ali podatkih, iztrganih iz konteksta.

5. Primerjava z zlatim standardom ISSO (novost 2016) nam jasno pokaže, kako daleč smo na posameznem področju od tega, kar je standardna mera odličnosti za uspešno občino pri nas (»gap analysis«).

6. Boljši podatki pomenijo več denarja. Čas, ko je bilo priti do razvojnega denarja sorazmerno lahko, je minil: do sredstev za investicije bo priti vse težje. Ne glede na vir sredstev bodo imeli

boljše možnosti tisti, ki bodo znali s pomočjo kakovostnih, jasnih in primerljivih podatkov dokazati, da je projekt smiseln in da dejansko prispeva k ciljem na ravni širše skupnosti. Sistem ISSO je na to pripravljen v največji meri.

Kakšne so značilnosti pametnih kazalnikov?

Pametni kazalniki so:

- skrbno izbrani (»manj je več«),
- standardizirani,
- smiselno povezani v večje skupine,
- nadgrajeni s sestavljenimi indeksi,
- vključujejo časovno razsežnost,
- v perspektivi so povezani v sistem, primerljiv z uravnoteženimi kazalniki za podjetja (R. Kaplan).

Kaj je bolje: imeti 1.000 podatkov ali 55 kazalnikov, urejenih v smiseln sistem?

Dober primer, kaj pomeni izbor kritičnih kazalnikov, so podatki o demografiji. Sistem ISSO vključuje pet demografskih kazalnikov in sestavljen indeks, ki v eni številki prikaže demografsko stanje v občini. Podatkovni portal SI-STAT prinaša 45 skupin kazalnikov s področja demografije. V vsaki skupini je po hitri (in zadržani) oceni v povprečju pet podatkov za posamezno občino. To pomeni, da imamo za vsako občino najmanj 220 različnih demografskih kazalnikov. To je dragoceno orodje za znanstvenika – a za strateško upravljanje povsem neuporabno.

V praksi vsak naredi tak ali drugačen izbor. Toda kritični kazalniki uspeha so standardizirani: to pomeni, da je za vse občine in za vsa obdobja narejen enak izbor kazalnikov, pripravljenih na enak način. Na ta način pristop postane sistematičen: samo tako so možne smiselne primerjave med obdobji ali med občinami. Novost letošnjega sistema je ta, da standardizacijo širimo s področja metodologije (standardizirano pripravljene kazalniki) na podatke. Uvajamo zlati standard ISSO – merilo odličnosti za vsa področja, ki jih pokrivajo kazalniki in sestavljeni indeksi, vgrajeni v sistem.

Kazalniki v sistemu ISSO so narejeni s pomočjo podatkov, pridobljenih iz različnih virov, dostikrat prav iz uradnih statistik. Toda praviloma so vhodni podatki zgolj »surovina«, ki jo šele uporabimo za izračun kazalnika. Naši kazalniki so relativni, torej preračunani na število prebivalcev. Da bi zares dali smiselno in za upravljanje uporabno informacijo, je vhodne podatke dostikrat potrebno obdelati še z dodatnimi izračuni.

Kazalniki so povezani v skupine in nadgrajeni s sestavljenimi indeksi. Letošnja verzija sistema vključuje 55 kritičnih kazalnikov uspešnosti z osmih področij: demografije, proračunske učinkovitosti, gospodarstva, trga dela, izobraz-

be, življenjskega standarda, socialne kohezije in politične kulture ter okolja.

Za vsako od skupin izračunamo sestavljen indeks. Ta nudi hitro in jasno informacijo o tem, kakšen je razvojni položaj posamezne občine glede na osem izbranih področij: na primer kako razvito je občinsko gospodarstvo v primerjavi z ostalimi kraji pri nas. Povzetek celotne razvojne slike v eni številki je končni sestavljeni indeks ISSO.

Podatki vključujejo časovno razsežnost. Kazalniki so urejeni tudi glede na tri razsežnosti: kazalniki, ki prikazujejo statični položaj (kazalniki stanja) so ločeni od tistih, ki merijo aktivnosti in tistih, ki spremljajo dinamiko razvoja. Sistem uravnoteženih kazalnikov za podjetja neposredno ni prenosljiv na lokalne skupnosti. Vseeno je naš cilj postaviti sistem tako, da bo na daljši rok možno spremljati, kako so kazalniki med seboj povezani, torej kako spremembe enega parametra vplivajo na vrednosti drugega kazalnika.

ISSO 2016		
Prvih 10 odstotkov: občine z najvišjo vrednostjo indeksa ISSO 2016		
Uvrstitev	Ime občine	indeks
1	Ljubljana	55,48
2	Trzin	55,26
3	Šempeter - Vrtojba	55,17
4	Škofja Loka	53,39
5	Vipava	53,08
6	Zreče	52,55
7	Škofljica	52,46
8	Cerknica	52,35
9	Komenda	51,93
10	Novo mesto	51,60
11	Koper	51,55
12	Idrija	51,28
13	Kranj	51,18
14	Piran	50,85
15	Železniki	50,65
16	Mengeš	50,08
17	Kranjska Gora	49,90
18	Brezovica	49,83
19	Cerklje na Gorenjskem	49,75
20	Gorenja vas - Poljane	49,62
21	Medvode	49,50

Vrednost sestavljenega indeksa razvoja.
©Zlati kamen - ISSO 2016. Izdelava: SBR d.o.o.

WIKIPEDIA

London

ISSO in mednarodna primerljivost

Ko gre za metodologijo, je ISSO povsem primerljiv s podobnimi sistemi po svetu. Zakaj? Pripravljamo ga tako, da spremljamo vse glavne svetovne metodologije za sistematično spremljanje in primerjanje uspešnosti okolij: lokalnih skupnosti, mesti in držav.

Najbolj uveljavljeni so sistemi, ki med seboj primerjajo države: od različnih analiz konkurenčnosti prek indeksa človekovega razvoja Organizacije združenih narodov do meril OECD. Ko smo z razvojem sistema ISSO začeli, smo se lahko zgledovali le pri teh metodologijah. Za lokalno raven je bilo na voljo zelo malo tovrstnih orodij.

V zadnjem času se je podoba precej spremenila: sploh v zadnjih dveh letih lahko spremljamo pravo eksplozijo sistemov, ki merijo razvojno uspešnost mest. Sistem ISSO smo med prvimi na svetu prenesli na raven osnovnih lokalnih skupnosti – občin. S tem smo omogočili tudi manjšim in podeželskim občinam, da se razvijajo s pomočjo sodobnega podatkovnega orodja.

Ta kar največja prilagoditev na slovenski kontekst ima svojo ceno. Prav zato je skladnost z mednarodnim sistemom ISO 37120 zgolj 18-odstotna: precej kazalnikov, ki jih vključuje mednarodni standard, je dostopnih le za velika mesta ali pa so za rabo v Sloveniji (ali Evropi) povsem neprimerni. Tako mednarodni standard ISO daje velik poudarek na podatke, kot so na primer delež dekliv, ki obiskujejo osnovno šolo. Ta kazalnik je za mesta tretjega sveta zelo pomemben, za Slovenijo (ali katerokoli drugo razvito okolje) pa nima pravega smisla. Po drugi strani v sistemu ISO manjka vrsta podatkov, ki so za naše okolje bistvena (začenši s kazalniki o

izobrazbeni strukturi in dinamiki sprememb, na primer kako hitro se povečuje delež prebivalcev z univerzitetno izobrazbo).

Kako naprej?

Je sistem ISSO »popoln«? Nikakor ne. Več težav imamo zlasti na dveh področjih: pri merjenju stopnje socialne kohezije in politične kulture ter pri okoljskih podatkih. Na področju okolja so lokalno dostopni podatki pri nas zelo skopi. Socialna kohezija je področje, ki ga je z običajnimi statističnimi podatki težko opisati. Težav s tem nimamo samo mi: tudi najbolj priznane svetovne metodologije (na primer tiste, ki jih razvija OECD) veljajo podobne omejitve: ne nazadnje smo se po njih zgledovali in to še posebej na tem področju.

Pomanjkljivosti se zavedamo in prav zato je naš sistem izrazito fleksibilen. Metodologije za merjenje konkurenčnosti ne spremenijo tudi celo desetletje, da bi lahko primerjali rezultate, objavljene v različnih letnih poročilih. Pri sistemu ISSO smo se tej primerljivosti odpovedali na račun čim večje fleksibilnosti: sistem vsako leto dopolnimo, vgradimo drobne korekcije, nauke, ki jih izluščimo iz stalnega spremljanja sistemov po svetu in včasih tudi s kakšno lastno inovacijo. Ko govorimo o sistemu v ožjem pomenu besede, je glavna novost letos je zanesljivo uvedba zlatega standarda ISSO, kar je največji skok v razvoju sistema od takrat, ko smo kazalnike razdelili na tri poglede. V širšem pogledu pa smo največji razvojni skok naredili s povezavo s podjetjem SmartIScity in skupno ponudbo ekspertnega orodja za pametne lokalne skupnosti. In z razvojem bomo šli naprej: naš cilj ostaja sproti vgrajevati vsa pridobljena znanja in izkušnje v razvoj in tako nuditi slovenskim občinam kar najboljše orodje za razvojni uspeh.

Za čist zrak, manj hrupa in boljše počutje občanov

Trajnostne oblike mobilnosti lahko lokalnim skupnostim prinesejo številne pozitivne učinke. Vožnja na alternativne pogone, kot sta LPG in vse bolj prepoznana električna, bistveno manj obremenjuje okolje s škodljivimi emisijami in hrupom, polnilna infrastruktura pa postaja pomembna konkurenčna prednost turističnih destinacij.

LPG ali avtoplin danes predstavlja eno najbolj razširjenih alternativ klasičnim naftnim gorivom. V primerjavi z bencinom je bolj ekonomičen in okolju prijaznejši, saj vozila na LPG v ozračje ne sproščajo trdnih delcev in imajo za 20 % nižji izpust CO₂ kot avtomobili z bencinskim motorjem. Petrolov avtoplin Q Max LPG je dostopen že na 80 bencinskih servisih po vsej državi, z razvojem dodatnih točilnih

tiven učinek na kakovost zraka v lokalnih območjih.

V zadnjih mesecih se večji premiki dogajajo tudi na področju električnega pogona. Glavni proizvajalci vozil so na tržišče lansirali vozila, ki dosegajo med 100 in 200 kilometri vožnje na električno. Petrol je v sodelovanju s partnerji v Ljubljani postavil prvo univerzalno hitro polnilnico za električna vozila, ki baterije napolni

mest pa je cilj doseči 5-odstotni delež celotnega avtoparka v Sloveniji. Vgrajevanje plinske opreme v vozila Petrol omogoča v sedmih TipStop Vianor avtoservisnih delavnicah v Sloveniji, prehod na avtoplin pa je mogoč tudi za dizelska vozila – kamione in avtobuse, kar bo imelo na še posebej poziti-

Občine morajo sprejeti odločnejše ukrepe za razvoj trajnostne mobilnosti, ki lahko bistveno izboljša kakovost bivanja v lokalnih skupnostih.

do 80 odstotkov v dobrih 20 minutah. S projektom Zeleni koridorji Slovenije pa so Ministrstvo za infrastrukturo, družba SDOO, Petrol in ostali partnerji in Dars na avtocestnem križu postavili še 26 hitrih polnilnic. S tem je Slovenija postala prva evropska država, ki ima na avtocesti hitro polnilnico za električna vozila na vsakih 50 kilometrov. Bistvena prednost električnega pogona je, da na mestu delovanja v ozračje ne sprošča trdnih delcev in CO₂, omogoča pa tudi 100 % rabo obnovljivih virov energije.

Občine so ključni igralec za razvoj trajnostne mobilnosti

V Sloveniji se 40 % energije porabi v prometu, zato je spodbujanje trajnostne mobilnosti ključno pri doseganju zavez za zmanjševanje rabe energije. Pomembno vlogo imajo lokalne skupnosti, ki

lahko uporabo alternativnih pogonov spodbudijo s postavitvijo infrastrukture in okrepi pozitivne diskriminacije (npr. brezplačno parkiranje ali dodaten vozni pas) ter seveda v javnem potniškem prometu in z lastnim zgledom v občinskem voznem parku. Podporno okolje od junija lani soustvarja tudi Sekcija trajnostna mobilnost Centra energetske rešitve. Nastala je na pobudo podjetja Petrol in združuje ključne proizvajalce vozil, ponudnike in podpornike infrastrukture ter akterje v znanstveno-akademski sferi.

Polnilna infrastruktura spodbuja rast turizma

Uporaba in razvoj alternativnih pogonov ne rešujeta le okoljskih izzivov, temveč imata tudi širše učinke. V Avstriji na električno trenutno vozi približno 7.000 voznikov, v Nemčiji pa okoli 20.000. Polnilna infrastruktura za ta hitro rastoč segment strank pomeni večjo privlačnost lokacije, saj trendi kažejo, da bo kar 80 % polnjenj električnih vozil potekalo na končnih destinacijah. Petrol storitev polnjenja električnih vozil že omogoča na 26 hitrih polnilnicah na avtocestnem križu ter na 11 polnilnicah po Sloveniji, s čimer je poskrbljeno za premagovanje večjih razdalj.

Petrol na področju trajnostne mobilnosti občinam in podjetjem ponuja:

- strokovno podporo pri prehodu na trajnostno mobilnost (potrebna infrastruktura ter zagotovitev ustreznega voznega parka);
- dobavo, postavitve, sofinanciranje, vzdrževanje in upravljanje polnilne infrastrukture za električna vozila in LPG ter vgradnjo avtoplinskih sistemov v vozila;
- upravljanje in vzdrževanje javnih polnilnic za električna vozila v lasti občin ter njihovo nadgradnjo za potrebe vključitve v pametno mrežo, kar pomeni, da so vidne v javnem portalu in je njihova uporaba z identifikacijskimi karticami omogočena tudi mednarodnim uporabnikom. Več informacij na: www.petrol.si/elektromobilnost

Petrol že vrsto let spodbuja razvoj trajnostnih oblik mobilnosti na domačih tleh. Skladno z izzivi sodobnega sveta že dolgo ni več le naftno trgovsko podjetje temveč t.i. MUMESco podjetje (Multi Utility, Mobility and Environment Service Company), ki je partner pri energetske učinkovite vodenju lokalnih skupnosti in podjetij.

UGODNI KREDITI

občanom in pravnim osebam
za različne okoljske naložbe

3M EURIBOR + 1,5 %

z možnostjo sočasne pridobitve nepovratnih sredstev za naložbe učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov energije!

lokalnim skupnostim

za različne okoljske naložbe

3M EURIBOR + 1,8 %

NEPOVRATNE FINANČNE SPODBUDE

občanom za naložbe v večjo energijsko učinkovitost in rabo obnovljivih virov energije v eno, dvostanovanjskih stavbah in posameznih stanovanjih ter za skupne naložbe pri obnovi starejših večstanovanjskih stavb

občanom in pravnim osebam za naložbe v električna vozila za cestni promet

lokalnim skupnostim za nakup novih vozil za javni potniški promet na degradiranih območjih

Helena Habjan*

Razvoj pametnih mest in občin - zakaj in kako začeti?

Mesta in občine so danes pred izzivom uspešnega prilagajanja hitrim ekonomskim, družbenim in okoljskim spremembam. Prebivalcem morajo nuditi učinkovite storitve in zagotavljati kakovostno življenjsko okolje. Mesta, ki uspešno sledijo novim razvojnim trendom, so živahna, imajo cvetoče gospodarstvo in zadovoljne prebivalce.

Novi razvojni trendi sodobnih mest zahtevajo nove modele upravljanja. Zaradi vedno večjih pričakovanj prebivalcev, ki so neke vrste stranke mesta, se zahteve učinkovitega upravljanja mest približujejo načinu upravljanja podjetja. Prebivalci želijo kakovostne storitve po primerni ceni, hitro dostavo urejanja administrativnih zadev in učinkovito komunikacijo z mestno upravo.

Pametno upravljanje izboljša učinkovitost in omogoča varčnejšo porabo javnih virov.

V dobi pametnih in povezanih občanov morajo torej tudi mesta postati pametna mesta. Pametno upravljanje pomeni, da mesto vse vire, ki jih ima na voljo, uporablja čim bolj učinkovito. To velja še posebno za ključne vire mesta, kot so nepremičnine in podjetništvo, voda, energija in mobilnost. Da uprava mest te in preostale vire lahko upravlja čim bolj optimalno, mora najprej imeti ustrezne informacije o tem, kakšne in koliko virov ima na voljo in imeti ustrezen pregled nad njihovo uporabo.

Uprava mest za sprejemanje pametnih odločitev torej potrebuje kakovostne podatke, ki jih običajno že ima na voljo, vendar so podatki in informacije nestrukturirano razpršeni po različnih oddelkih, sektorjih in službah. Zbiranje teh podatkov in urejanje v pregledno celoto omogoči boljši pregled nad delovanjem mesta in podpira bolj optimalno koordinacijo dela in varčnejšo porabo javnih sredstev in virov mesta.

Digitalne rešitve omogočajo pametno upravljanje mest in občin.

Digitalne rešitve nudijo ustrezno podporo mestom in občinam pri izboljšanju učinkovitosti upravljanja. Platforma za pametna mesta (Smart-CityPlatform) nudi standardizirano zbiranje in prikaz ključnih informacij o razvoju mesta in občine na enem mestu. Uporabniki platforme

lahko spremljajo gibanje ključnih kazalnikov razvoja, porabe proračuna in potek ključnih razvojnih projektov ter dogajanja v mestu. Mesto in občina lahko na platformo dodajata nove ključne razvojne kazalnike in nove projekte. Vsi ti odprti podatki mesta pa se zbirajo standardizirano na enem mestu v podatkovni banki in se lahko uporabljajo dalje za različne namene, tudi na primer za razvoj inovativnih aplikacij.

Pametno mesto oziroma občina sodeluje s prebivalci.

Pomembna prednost SmartCityPlatforme je, da prebivalcem mest in občine nudi ustrezne in razumljive informacije o delovanju in razvoju mesta. Tako prebivalci pridobijo ustrezne informacije in bolje razumejo odločitve župana in uprave pri upravljanju mesta in razdelitvi proračunskih sredstev. Poleg tega platforma omogoča izboljšanje sodelovanja in komunikacije med upravami in prebivalci. Prebivalci lahko s pomočjo aplikacije, ki je integrirana na platformo, mestu in občini sporočajo svoje ideje, predloge in morebitne težave v kraju. Aplikacija omogoča tudi razpis posvetovanj in javno glasovanje o mestnih predlogih.

Taka redna komunikacija je bistvenega pomena za grajenje kakovostnega odnosa zaupanja med upravami mest in prebivalci. Lokalni prebivalci pogosto ne opazijo dela, ki ga mestne oblasti vložijo v vzdrževanje in razvoj mesta. Transparentno in odprto poročanje ter spodbujanje sodelovanja prebivalcev pri odločanju vzpostavlja odnos zaupanja med mestom in prebivalci in podpira nemoten razvoj mesta na področjih, ki so v skupnem interesu vseh.

Pametno mesto je uspešno mesto.

Le mesto, ki ima večinsko podporo prebivalcev, je lahko dolgoročno uspešno ter raste in se razvija. Mesto sicer ne bo propadlo kot podjetje, če prebivalcem ne bo nudilo ustrezne dostopnosti do javnih servisov, kakovosti življenja in razvojne perspektive. Lahko pa propade kot mesto, iz katerega bežijo izobraženi ljudje, perspektivna podjetja in za obisk katerega se turisti vedno redkeje odločajo.

Perspektivna pametna mesta, ki skrbijo za svoje prebivalce in lokalno ekonomijo, so tudi veliko bolj zanimiva za investitorje. Zato naj javna objava in obdelava podatkov mestom ne predstavlja zgolj nepotrebne obveznosti in objave informacij javnega značaja. S pomočjo pravih digitalnih rešitev lahko podatki dobijo pomembno tržno vrednost in spodbudijo lokalno ekonomijo.

Šentrupert – prva pametna občina v Sloveniji.

Občina Šentrupert je kot prva slovenska občina prepoznala prednosti SmartCityPlatforme. Občina, ki je bila v letu 2015 nagrajena kot najbolj razvojno prodorna slovenska občina, je pilotni projekt SmartCityPlatform Šentrupert predstavila tudi na mednarodnem Smart City Expo sejmu v Barceloni.

**Helena Habjan, svetovalka za pametna mesta, SmartIScity*

Trajnostne prometne rešitve slovenskih občin in priložnosti evropskih sredstev

PROGRAM KONFERENCE ZLATI KAMEN 2016

8.00–8.45 Sprejem in registracija udeležencev

11.20–11.50 Odmor - Bazar dobrot slovenskih občin

1. DEL

11.50–12.30 Točke preboja - tematske delavnice po omizjih

8.45–8.50 Otvoritev konference

8.50–9.20 **San Sebastian - baskovsko mesto trajnostnega prometnega razvoja**
Ibon Zugasti, Prospektiker, predstavnik mesta San Sebastian (predavanje bo potekalo v angleškem jeziku)

9.20–9.30 **Pametni podatki - zakaj in kako so lahko uporabni za občine?**
mag. Robert Mulej, vodja ISSO Zlati kamen, SBR d.o.o.

9.30–10.10 **Dobre prakse slovenskih občin**
1. Občina Mežica in Geopark Karavanke: primer uspešnega čezmejnega sodelovanja
Suzana Fajmut Štrucl, direktorica direktorica Podzemlja Pece d.o.o.
2. Občina Goriška Brda, Slovenska destinacija odličnosti – EDEN 2015
Tina Novak Samec, direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda
3. Občina Straža, Evropsko prvenstvo v raftingu 2016
Dušan Krštinc, župan občine Straža
4. Občina Mirna: Projekt postajališč za avtodome
Dušan Skerbiš, župan občine Mirna

12.30–13.00 Predstavitev dela omizij

13.00–14.30 Odmor in kosilo - Bazar dobrot slovenskih občin

10.10–10.15 **Finančne spodbude Eko sklada za občine**
mag. Hinko Šolinc, direktor, Eko sklad, j.s.

10.15–10.20 **Kakovost v javni upravi - od vizije do trajnostnih rezultatov**
Janez Benčina, predsednik Slovenskega združenja za kakovost in odličnost (SZKO)

10.20–11.20 **Okrogla miza: kako uspešno črpati evropska sredstva?**
Vodja razprave: Monika Kirbiš Rojs, nekdanja državna sekretarka MGRT in direktorica RIC Bistrica

Gosti:

- doc. dr. Draško Veselinovič, Predsednik uprave SGRZ v Bruslju
- Matej Dolinar, direktor, Stratos svetovanje
- Franc Bogovič, evropski poslanec in član Odbora za regionalni razvoj
- Peter Misja, župan občine Podčetrtek

2. DEL

14.30–14.35 **Trajnostna mobilnost**
Dr. Peter Gašperšič, minister, Ministrstvo za infrastrukturo

14.35–15.35 **Razprava - trajnostna mobilnost: realnost dobrih praks in priložnosti**
Vodja razprave: Mateja Kegel Kozlevčar, Vodja marketinga, dogodkov in novinarka Energetika.net

Gosti:

- mag. Tanja Bogataj, državna sekretarka, Ministrstvo za javno upravo
- mag. Hinko Šolinc, direktor, Eko sklad
- Miha Valentinčič, direktor Razvoja energetike in okolja, Petrol
- Dejan Crnek, podžupan, Mestna občina Ljubljana

15.35–16.35 **Slavnostna podelitev priznanj in nagrade Zlati kamen 2016**

16.35 **Neformalno druženje - Bazar dobrot slovenskih občin**

Bazar lokalnih dobrot

Prvič v sklopu tradicionalnega srečanja županov in občin Slovenije, konference Zlati kamen, organiziramo bazar lokalnih dobrot. Tudi na ta način želimo izpostaviti lokalno izvirnost in unikatnost posameznih regij, mest, občin in naselij. Pri tem z veseljem napovedujemo tudi druženje z 20. vinsko kraljico Slovenije, Saro Stadler iz Bistrice ob Sotli.

Občine *se predstavijo ...*

Pomembne investicije in razvojni projekti MO Ptuj v zadnjem letu in načrti za prihodnost

MESTNA OBČINA PTUJ

Miran Senčar, župan Mestne občine Ptuj:

»Vsako leto znova se zažene nov cikel in s tem dobimo priložnost, da premislimo, kaj smo dosegli in kaj še lahko, o kakšnih vrednotah govorimo in s kakšnimi živimo. Zagotovo me veseli, da se Ptuj razvija v smer enakomernega razvoja, da gradimo na naši bogati ter izjemni zgodovini in kulturni dediščini, in kar je najpomembnejše, da ga oblikujemo v mesto, ki bo privlačno in perspektivno tudi za naslednje generacije.«

Najpomembnejša investicija v zadnjem letu ni bila materialna, ampak investicija v oblikovanje konsenza, kakšen je Ptuj danes in kako ga vidimo čez deset let. V mislim imamo vizijo in strategijo Mestne občine Ptuj do leta 2025, ki je krovni ptujski razvojni dokument za naslednjih deset let. Sicer pa se je v lanskem letu zgodilo veliko. Med pomembnejšimi dosežki sta zagotovo občinski prostorski načrt (OPN) in znižanje komunalnega prispevka, ki sta podlaga za zagon podjetništva in pomembna dejavnika, da mladi ostanejo na Ptujju ter si tukaj ustvarijo dom in prihodnost.

Vzpostavili smo varno povezavo komercialno-industrijskega dela Ptujja s starim mestnim jedrom z odprtjem železniškega podhoda pri nekdanjem Borovem, prav tako smo uredili parkirišče na Zadružnem trgu Park & Ride, ki je dobro izhodišče za obiskovalce Ptujja – zdaj se sprehodijo čez pešmost naravnost v staro mestno jedro. Energetsko smo sanirali naše osnovne šole, in sicer OŠ Breg in OŠ Olge Meglič. Med drugim smo zaključili drugo fazo obnove dominikanskega samostana, našega pomembnega spomenika. Znova smo povezali župane sosednjih občin in naredili še nekaj korakov do končanja gradnje osnovne šole dr. Ljudevita Pivka. Veliko je bilo postorjenega na področju odvodnjavanja in čiščenja odpadne vode. Ustanovili smo strokovno komisijo za Panoramo in izvedli geofizikalne raziskave Panorame. In to so le nekateri od velikih projektov v zadnjem letu.

Tudi načrti za prihodnost so velikopotezni, a realni. Vizija je jasna, Ptuj ima veliko potenciala, ki ga je treba izkoristiti. Na področju

FOTOGRAFIJE: FOTOTARHIV MESTNE OBČINE PTUJ

turizma smo kot neobrušen diamant, potencial, ki ga bomo v prihodnosti morali bolje izkoristiti – tako za gospodarsko dobrobit kot za ohranjanje in prepoznavnost naše kulturne dediščine. Mislimo, da ni Ptujčana ali Ptujčanke, ki se ne bi strinjal, da lahko za prepoznavnost mesta naredimo več. Ravno zato ustanovljamo javni zavod Zavod za turizem Ptuj, da bo skupaj s soustvarjalci turizma pripravil takšno turistično ponudbo, da nam bo v ponos in da bo ime Ptujja ponovno pomenilo veliko na turističnem zemljevidu Slovenije in širše. Vzporedno prebujamo našo arheologijo in jo želimo postaviti na ogled. Panorama, nekdanj sadovnjak, je danes potrjeno zaklad iz rimskega obdobja. Gre za območje, veliko kar 16 hektarjev, ki smo jih preslikali in s tem dobili potrditev, da je bil v preteklosti pomemben, danes pa je tudi zaradi arheologije zares izjemen kraj. V začetku leta smo Ptuj povezali z javnim potniškim prometom, in to brezplačnim. Mestni avtobus je povezal mesto in prinesel tisto mobilnost, ki je doslej ni bilo in so si jo meščani močno želeli. Za izboljšanje mobilnosti in prometne varnosti so načrtovane tudi investicije v ceste in pločnike. Na tem področju delamo, kolikor dopušča proračun. Predvidevamo investicijo v otroška igrišča, ureditev mestne tržnice, dokončanje OŠ dr. Ljudevita Pivka, pogovarjamo se tudi o prenovi Minoritskega trga. To je del napovedi za leto 2016, ki pa bo izziv tudi zaradi stanja v občinski blagajni, zato načrtujemo zelo preudarno.

Zavedamo se, da je potrebnih veliko vlaganj v infrastrukturo, da staro mestno jedro potrebuje osvežitev, da mesto potrebuje programe. Potrebe so velike, denarja od države pa ne v tolikšni meri, kolikor nam slednja nalaga obveznosti. Tukaj bo potrebnega še veliko dialoga. Ne nazadnje je v interesu vseh nas, da je občanom zagotovljena ustrezna kakovost bivanja.

Pridite na oddih v naše termalno kopališče z edinstveno parafinsko vodo, na aktivno preživljanje prostega časa, kolesarske in pohodniške izlete ali le na potep po vinsko turistični cesti in odkrivanje kulinarčnih posebnosti kraja.

Vinarium Lendava

Razgledni stolp Vinarium Lendava, panonski svetilnik ali pomurski Eifflov stolp kot ga nekateri radi poimenujejo, je visok 53,5 metra in se nahaja na vinsko turistični cesti v Lendavskih gorinah. Nanj se lahko povzpnete z dvigalom ali po 240 stopnicah. Vrh stolpa nudi čudovit pogled na pokrajino štirih držav (Slovenije, Madžarske, Hrvaške in Avstrije). Poleg razgleda, razgledni stolp Vinarium Lendava ponuja bogato ponudbo tematskih prireditev, ki se dopolnjujejo z izbranimi vini in lokalno kulinariko.

www.vinarium-lendava.si

Svetovna prestolnica bograča

Bogračfest, 27. avgust 2016

Med zgodovinskimi kulisami meščanskih hiš, ob vznožju slikovitih lendavskih goric pripravljamo največje tekmovanje v kuhanju bograča v Sloveniji. Bogračfest je festival kulinarike, kjer ob bograču, tradicionalni vinogradniški jedi, ki jo pripravljajo tekmovalne ekipe v kotličkih na odprtem ognju, ponujamo tudi druge domače dobrote. Razvajajte vse svoje čute v starem mestnem jedru Lendave ali pa pokažite svoje kuharsko znanje in sodelujte na Bogračfestu 2016 tudi vi. www.lendava-vabi.si

Velikani svetovne likovne umetnosti na lendavskem gradu

Doživite mesto in obiščite lendavski grad, kjer si poleg stalnih razstav lahko od 15. aprila do 30. septembra 2016 ogledate razstavo svetovno znanega slikarja, kiparja in grafika 20. stoletja Joana Mirója. Razstava Poet barv prikazuje več sto grafičnih del, ki prihajajo iz nemške zasebne zbirke. Izbor grafik, ki bo na ogled v Lendavi, obiskovalčevo pozornost zavestno usmerja na delo literarno-liričnega Mirója.

www.gml.si

Vabita vas mesto in okolica z bogato naravno in kulturno dediščino.

Zakladnica doživetij, tradicije in kulture

Odprtost, gostoljubnost, tradicija, bogata kulturna dediščina, neokrnjenost narave s številnimi naravnimi lepotami in posebnostmi ... vse to in še več je občina Črnomelj, največja občina v Beli krajini, ki tako po površini kot po številu prebivalcev sodi med večje slovenske občine. Če k temu dodamo še številne kulturne, družabne, športne in druge prireditve, je obisk Občine Črnomelj skorajda nujen.

Po ulicah mesta Črnomelj in okolici

Črnomelj je kulturno, zaposlitveno, oskrbno in upravno središče večjega dela Bele krajine. Staro mestno jedro stoji na pomolu v tesnem okljuku rek Lahinje in Dobličice. Preko »črnomaljskega tromostovja« cesta pelje do osrednjega trga srednjeveškimi gradom, komendo nemškega viteškega reda ter poslopje nekdanje hranilnice in posojilnice. Tu je Ulica Mirana Jarca, poznana kot »ulica kulture«,

Začutite utrip občine Črnomelj v Beli krajini iz prve roke. Ob bogati in raznovrstni ponudbi zagotovo lahko prav vsak najde kaj po svojem okusu. Dobrodošli!

s cerkvico Sv. Duha, ki je prizorišče številnih prireditev in različnih razstav, Pastoralnim centrom ter župnijsko cerkvijo Sv. Petra, staro črnomaljsko hišo - Primožičevo hišo, kjer razstavlja belo kranjski rokodelci, v ulici deluje glasbena šola, najnovejša pridobitev pa je Mestna muzejska zbirka Črnomelj, locirana v rojstni hiši pesnika in pisatelja Mirana Jarca po katerem je »črnomaljska ulica kulture« tudi dobila ime.

Nedaleč stran od Črnomlja je eden najbolj privlačnih arheoloških spomenikov v Sloveniji - Mitrej nad Rožancem, v Kanižarici pa Muzej rudnika rjavega premoga. Na skrajnem jugovzhodu občine leži Vinica, rojstni kraj enega največjih slovenskih književnikov Otona Župančiča. V njegovi rojstni hiši je urejena Spominska hiša Otona Župančiča, ki je letos zaživela v prenovljeni podobi tako zunanji kot vsebinski. V Žuničih je na ogled Šokčev dvor - uskoška domačija ter Belokranjska čebelarska učna pot. Obiskovalci lahko obišejo domačijo Cvitkovič v Adlešičih ali domačijo Rastresen v vasi Rim, kjer še vedno pridelujejo in predelujejo lan ter pišejo belokranjske pisanice.

V objemu narave

V občini Črnomelj sta dva krajinska parka bogata tako z naravno kot kulturno dediščino - Krajinski park Lahinja in Krajinski park Kolpa. Za Belo krajino so značilni stelnjiki, porasli z brezovim gozdom in podrastjo orlove praproti. Posebnost pa je tudi edinstveno svetovno nahajališče črnega močerila ali črne človeške ribice, jamske dvoživke, ki živi le v podzemnih vodah Bele krajine.

Vas Kot pri Damlju je najjužnejša slovenska vas. Tu se lahko podate na pohod po najjužnejši slovenski pešpoti ob Kolpi od Radenc do Damlja, po slikovitem kolpskem kanjonu, po neokrnjeni naravi in po popolnoma neobljudenih delih, kjer se lahko odžejate na izviru Trpotec, vodi večne mladosti.

Občina Črnomelj je prava destinacija tudi za športne navdušence. Bela krajina je namreč s svojim razgibanim terenom zelo primerna za pohodništvo in kolesarstvo. Poleti je zelo priljubljeno čolnarjenje po Kolpi, mesto pa se najde tudi za ribolov, taborjenje in druge aktivnosti v naravi.

Prireditve, festivali in dobrote vabijo

Številni koncerti, prireditve in festivali poskrbijo, da v občini Črnomelj ni nikoli dolgčas. Konec junija poteka tradicionalno Jurjevanje, najstarejši folklorni festival v Sloveniji, ki že več kot 50 let skrbi za prikaz različne folklore, tako domače kot tuje. Poletje je v znamenju glasbenih festivalov Schengenfest ter ČrnFest, jesen pa je čas za tradicionalno Martinovanje.

Vsekakor ne moremo mimo bogate kulinarčne ponudbe, ki jo premore Bela krajina. Belokranjska pogača, belokranjski nadev, prosta in ajdova povitica, belokranjska pečenka in še in še. Številne turistične ter izletniške kmetije so poznane po svoji odprtosti in gostoljubnosti, belokranjske dobrote so zato tam še okusnejše.

Svetel pogled v prihodnost

Občina Črnomelj je v preteklem obdobju z nekaj uspešnimi projekti dosegla opazen napredek v smislu razvoja in ustvarjanja boljših pogojev bivanja ter novih možnosti za razvoj v bodoče. Končan je eden največjih projektov »Trajnostna oskrba prebivalstva s pitno vodo in varovanje vodnih virov Bele krajine«, v okviru katerega je bilo v občini Črnomelj zgrajeno 81 km vodovodov ter 9 vodohranov. S tem je dosežena 98 % pokritost prebivalstva s pitno vodo, kar presega povprečje v Sloveniji za 10 %.

Tudi na področju gospodarstva stremimo k razvoju, predvsem v smislu zagotavljanja ustreznih pogojev za delovanje podjetij. Občina Črnomelj je potencial za nove investitorje tako domače kot tuje, dokaz česar so uspešne zgodbe podjetij, ki že delujejo na tem območju.

TURIZEM V OBČINI TURNIŠČE

V Občini Turnišče deluje 26 različnih društev s področja športa, kulture in ostalih dejavnosti. V letošnjem letu pa želimo ponovno oživiti turistično društvo.

Osrednja znamenitost v Občini Turnišče je romarska cerkev Marije pod logom, ki privablja številne romarje od blizu in daleč. Vsako leto nas največ ljudi obiše 15. avgusta, na praznik »Velke meše«. Takrat poteka veliko zanimivih dogodkov in predstavitev, ki so namenjeni vsem obiskovalcem. Najstarejši del cerkve bo čez dve leti dopolnil 970 let, medtem ko smo 26. decembra 2015 obeležili 100. obletnico izgradnje nove cerkve.

V Nedelici je znana Kovačeva domačija, rojstna hiša narodnega heroja Štefana Kovača – Marka, ki je etnografski muzej. Štefan Kovač (partizansko ime Marko) je bil slovenski publicist, pravnik, komunist in narodni heroj, ki se je 28. avgusta 1910 rodil v Nedelici. Bil je organizator upora proti okupatorju v Prekmurju in je 20. decembra 1951 bil imenovan za nosilca reda Narodnega heroja Jugoslavije. Umrli je 18. oktobra 1941 v vasi Gančani. Obnovljena prekmurska »cimprača« sluzi kot prizorišče številnim prireditvam in tudi fotografiranju mladoporočencev. Tradicionalno junija poteka Dan odprtih vrat, ko si notranjost hiše lahko tudi ogledamo.

Obrt in trgovina sta v Turnišču cveteli že na prehodu iz srednjega v novi vek. Prav v to obdobje lahko postavimo nastanek tukajšnjega cehovskega povezovanja obrtnikov krojaške, čevljarke in kovaške stroke, najverjetneje pa tudi tkalcev in mlinarjev. Delovanje ceha je določal cehovski pravilnik oziroma listina, ki je podrobno opredeljevala pravice in dolžnosti ceha

ter vseh njegovih članov. Pravila so urejala obrtno dejavnost, izobraževanje (od vajenca, pomočnika do mojstra), zdravstveno, pokojninsko in socialno varstvo ter zapovedovala moralno življenje članov.

Krojaškemu cehu je cehovska pravila z uvodno in zaključno besedo v latinščini ter z opisom v 18 členih v madžarskem jeziku, 5. februarja 1770 na Dunaju potrdila Marija Terezija z lastnoročnim podpisom in pečatom, ki ga je uporabljala kot avstrijska cesarica in češka ter madžarska kraljica na vseh javnih listinah.

Februarja letos se je Listina cehovskih pravic krojaškega ceha Turnišče 1770 vrnila nazaj v občino Turnišče. V prihodnosti želimo narediti faksimile s slovenskim prevodom, ki bo na voljo obiskovalcem naše občine.

Danes še vedno več sto ljudi najde delo v tovarni obutve Planika, ki je potomka čevljarkega ceha. Leta 1979 je bil odprt čevljarški muzej, ki prikazuje, na kakšen način in kako so nekoč izdelovali čevlje.

V občini imamo poleg kulturnih znamenitosti tudi naravne. Na mokrotnih travnikih rasteta sibirski perunika in močvirski tulipan, ki sta zaščiteni in sta simbol občine.

Naj povzamemo: občina Turnišče je kraj z bogatimi kulturnimi in naravnimi danostmi, katere je potrebno obiskati in doživeti. Prijazni ljudje vas bomo z veseljem sprejeli in vas popeljali po občini. To je pa naša želja in cilj za prihodnost.

Dobrodošli.

RAZKOŠJE POTI. IZBERI SVOJO.

Poti po krajih in vaseh naše občine so razvežane in slikovite, razgledne in poučne. Poti, ki so vsako leto bolj zanimive za obiskovalce od blizu in daleč. Le kdo še ni slišal za skrivnostno Dovžanovo sotesko, ki prikazuje kamnine, stare med 300 in 260 milijonov let? Pohvalimo se lahko z najdaljšim rožnim vencem na svetu, ki je dolg dvanajst kilometrov in predstavlja romarsko krožno pot. Tržičani vedo, da ni lepše doline na svetu, kot je podljubeljska, skozi katero vodi najstrmejša pot v Evropo. K odkrivanju lepot gorskega sveta pa vabi svet pod okriljem najdaljšega slovenskega pogorja, naše Košute.

Tržič je tudi mesto, ki piše čevljarstvo in smučarsko zgodovino, ima največ zimskih olimpijcev in prvi slovenski adrenalinski park. Naša želja je, da Tržič do leta 2020 postane vodilna gorenjska destinacija za turno kolesarjenje in izhodišče za večdnevno kolesarjenje po Gorenjskem za tuje kolesarje. V vročih dneh se imamo »fletno poletno« na Gorenjski plaži, sodobnem bazenskem kompleksu z amfiteatrom in gostinskim lokalom, ki se je v večjem delu financiral iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Turisti si vse znamenitosti naše občine lahko ogledajo v preglednem turističnem vodniku, ki smo ga v letošnjem letu nadgradili z image katalogom in novo turistično spletno stranjo www.visit-trzic.com.

V Občini Tržič spodbujamo podjetnost, investiramo v javno infrastrukturo in skrbimo za kulturno dediščino. Opogumljeni z dobrimi idejami in opaženi z opravljenimi dejanji, odpiramo okno v svet.

Metlika – najbolje je priti in videti

Metlika, 650 let staro srednjeveško mesto pod zasanjanimi Gorjanci, vas bo ljubeče sprejelo, kadar koli boste prišli v njegov objem. Na pomlad, ki prijaše na zelenem Juriju v te kraje vsaj štirinajst dni prej kot v druge slovenske dežele, vas bo okitila s cvetjem in zelenjem, poleti vas bo zapeljala v toplo reko Kolpo, jeseni boste s številnimi škorci gostje vinogradov in zidanic, v katerih vrejo mošt in človeška srca, pozimi pa se boste lahko v starem mestnem jedru predajali sanjarjenju, poglobljanju vase, prisluhnili boste zvoku tamburic in pokusili dobrele belokranjske kuhinje.

Mirno se boste lahko sprehodili po zbirkah Belokranjskega muzeja v gradu, spoznavali bogato zgodovino mesta in njenih ljudi ali pa boste zavili v bližnji Slovenski gasilski muzej Branka Božiča, kjer boste zvedeli tudi to, da je bila v Metliki ustanovljena prva požarna bramba na Slovenskem. V svoje nedrja prijazno vabi staro mestno jedro s cerkvijo svetega Miklavža, s Komendo, z mestno hišo in s trgi, na katerih se v maju odvija tradicionalna Vinska vigred, največji slovenski vinski festival z več kot dvajset tisoč obiskovalci. Zgodovinski sladokusci se bodo bržkone podali k Trem faram v Rosalnice, kjer v eni od cerkva najdemo še vedno delujoče najstarejše baročne orgle na Slovenskem.

Najbolje je priti in videti. Besede, še tako lepo izbrane, so preskromne, da bi lahko z njimi povedali, kaj vse boste videli, slišali in doživeli v deželici belih brez, bogatega folklornega izročila, nasmejanih, prijaznih in gostoljubnih ljudi. V Metliko vstopajte nežno, s poslušom in občutkom, kot bi prišli na prvi zmenek z dekletom.

Krožišče pred občinsko hišo

Tabor Cerovo

Županova jama

Gospodarna, Gostoljubna in Globalna občina Grosuplje

Občina Grosuplje ima pred seboj novo strategijo. Poimenovali smo jo »3G Grosuplje 2020«. Zakaj 3G? Občina Grosuplje je prepoznavna v slovenskem merilu po unikatnem in več kot uspešnem projektu zelenega javnega prometa, vpeljavi mestne linije 3G, ki beleži odlične rezultate. Občina v prihodnje stavi na vizijo treh G-jev, kot Gospodarna, Gostoljubna in Globalna občina. Gospodarni hočemo biti do porabe javnih proračunskih sredstev ter rabe naših naravnih virov. Gostoljubni želimo biti do vseh naših občank in občanov in vseh ostalih prebivalcev, ki pri nas živijo ali delajo. Enako bomo svoje gostoljubje ponudili vsem, ki si bodo k nam prišli ogledat naše naravne lepote, kulturno in zgodovinsko dediščino. Občina pa se bo še bolj kot doslej odpirala široko v svet, saj želimo delovati globalno. Zeleno barvo imamo v občinski zastavi in grbu, kar izpričuje vizijo naše občine kot zelene občine, zato izpostavljam 3G tudi kot »Grosuplje Goes Green«.

Dobrodošli v Gostoljubni občini Grosuplje!

Občina Grosuplje vabi s svojimi naravnimi in kulturnimi turističnimi znamenitostmi, vedno bolj poznana pa je tudi po svojem družabnem življenju.

Razprostira se sredi skrivnostnega kraškega sveta, polnega naravnih lepot. Največji sta **Krajski park Radensko polje**, kjer lahko čarobnost območja in pestrost rastlinskega ter živalskega sveta odkrivamo skozi vse letne čase in **Županova jama**, ki jo povezuje sedem čudovitih dvoran in je ena najlepših kraških jam v Sloveniji. V njeni neposredni bližini se nahaja **Tabor Cerovo**, eden redkih protiturskih taborov, ki so se ohranili do današnjih dni.

Če pa želite začutiti tisti družabni utrip življenja v naši občini, je športno rekreativna prireditev **Kolesarski maraton treh občin** zagotovo tista prava. V nedeljo, **5. junija 2016**, bo potekal že 18. po vrsti. Manj športno, vendar družabno še močneje obarvana, pa je prireditev **Grosuplje v jeseni**. Vabljeni v soboto, **17. septembra 2016**, v center Grosuplje.

www.grosuplje.si

Občina Hrpelje - Kozina

Na križišču cest, ki vodijo iz Trsta proti Reki in iz Ljubljane proti Kopru, se na 196 km² razprostira Občina Hrpelje - Kozina. V 41 naseljih in zaselkih živi 4.200 prebivalcev.

Leži na stičišču treh svetov: Brkinov, Čičarije in Malega Krasa. Na stiku Brkinov z apnenčastim Matarskim podoljem lahko občudujete slikovito pokrajino s številnimi potoki, kraškimi pojavi in pestrostjo podzemnega sveta. Biser Malega Krasa je Krajski park doline Glinščice. Njena posebnost se kaže v raznolikosti živalskih in rastlinskih vrst. Mejimo na Italijo in Hrvaško.

Ko vas brezpotja zapeljejo do Čičarije, se čas ustavi v komaj sluteni preteklosti tega, nekdanjega zelo pomembnega prostora.

Pri nas boste občutili zrak, bogat z zdravjem, in prijaznost ljudi. Ne bo vam odveč sprehod po označenih poteh, speljanih ob najlepših biserih naše neokrnjene narave, ogled številnih naravnih in kulturnih znamenitosti ali kolesarjenje po urejenih in označenih kolesarskih poteh. Prijazne gostilne s tradicijo in turistične kmetije vam nudijo oddih in dobrote iz domače kuhinje, po katerih so znane daleč naokoli. Ugodne klimatske razmere in naravne danosti dajejo sadju Brkinov posebno vrednost. Naši sadjarji so vključeni v Brkinsko sadno cesto. Spoznajte skrivnosti žganjekuhe in pridelave kakovostnega sira ter drugih mlečnih izdelkov. Poleg govedoreje in drobnice je v prostoru čedalje bolj prisotna tudi konjereja z mednarodnimi konjeniški tekmovanji in jahalnimi šolami.

V Hrpeljah je umeščena Obrtno industrijska cona, ki je povsem zaživela. Tu je našlo svoj prostor veliko manjših in večjih podjetij iz Obale in od drugod. Lega tik ob avtocesti in železnici prinaša svoje prednosti.

Naši kraji in ljudje vas vabijo, da jih obiščete. Verjamemo, da boste mir in lepote krajev polno doživeli in se radi vračali.

Občina Mirna

Občina Mirna, ki je bila ustanovljena kot samostojna občina leta 2011 in leži na robu Mirnske doline. Upravno in administrativno središče občine je kraj Mirna, ki je le 7 km oddaljen od avtoceste A2, ki povezuje Ljubljano in Zagreb.

Mirnska dolina ponuja mnogo možnosti tako za oddih, ogled naravnih in kulturnih znamenitosti, kot tudi dejavnosti za aktivno preživljanje prostega časa. Mirna je znana predvsem po svojem srednjeveškem gradu »Speča lepota«, katerega je vrsto let obnavljal dr. Marko Marin. Grad Mirna sodi med najstarejše gradove na Slovenskem. V središču kraja Mirna se nahaja župnijska cerkev sv. Janeza Krstnika, ki se ponaša s fresko norca v začetnem delu ladje.

Na bližnjem posestvu Lanšprež je večji del življenja deloval Peter Pavel Glavar, eden od začetnikov čebelarstva na Slovenskem.

V bližnji vasi Gomila se nahaja Ranč Aladin, kjer si je mogoče pobliže ogledati, pobožati in tudi jahati eksotične živali z vseh koncev sveta, kot so kamela, noj, jezevec, kenguru, želve, severni jelen...

Okoliški hribi ponujajo možnosti rekreacije in pohodništva, prav tako pa slovijo po vinogradih in zidanicah, kjer prijazni domačini z veseljem ponudijo domače vino in mesne izdelke ter druge domače izdelke. Najvišji okoliški hrib Debenec je priljubljena razgledna točka, s katerega se ob lepem vremenu vidijo Julijske Alpe.

Na Mirni je veliko poudarka tudi na športnem udejstvovanju. V letu 2013 je bila zgrajena in urejena 6-kilometerska trim steza imenovana TRIMMIGO. V Športnem parku Mirna pa imamo štiri travnata igrišča za nogomet in eno igrišče za mali nogomet na umetni travi, novo košarkarsko igrišče, igrišče za odbojko na mivki, tenis igrišče na peščeni podlagi, 4-stezno balinišče in nenazadnje malo 8-metrsko smučarsko skakalnico, kjer lahko mladi skačejo tako pozimi kot tudi poleti. Poleg se nahaja še malo otroško igrišče, orodje za ulično vadbo in veliko parkirnih površin. V Osnovni šoli Mirna je tudi športna dvorana, kjer je možna vsa športna vadba, poseben poudarek n Mirni pa je na vadbi badmintona. V Domu Partizan Mirna je tudi na novo urejeno 4-stezno strelišče z zračno puško. Tako lahko trdimo, da Mirna nudi veliko možnosti športne rekreacije.

Mesto Žalec s svojo okolico v sebi »skriva« veliko lepot in zanimivosti, kar potrjujejo tudi prejeta priznanja in laskavi nazivi. Leta 2010 in 2015 je mesto Žalec bilo v okviru projekta Moja dežela lepa in gostoljubna razglašeno za najlepše manjše mesto v Sloveniji; Hmeljska pot je bila leta 2011 proglašena za drugo naj tematsko pot v Sloveniji. Rimsko nekropolo v Šempetru je svetovni popotniški vodnik Lonely Planet leta 2014 uvrstil med top tri slovenske destinacije. Laskave nazive »najlepših« v državi so prejeli tudi Šempeter v Savinjski dolini, Ponikva in nekateri drugi. Da smo kot občina naravnani tudi v trajnostni razvoj turizma kaže tudi dejstvo, da smo v letu 2014 v kategoriji nad desetisoč prebivalcev prejeli naziv Planetu Zemlja prijazna občina, v letu 2015 pa pristopili k projektu Zelena shema slovenskega turizma in v letošnjem letu postali ponosni prejemnik znaka Slovenia Green Destination.

K pridobitvi vseh omenjenih priznanj so pripomogle tudi turistične zanimivosti, za katere si je vredno vzeti čas in si jih ogledati: Ekomuzej hmeljarstva in pivovarstva Slovenije v Žalcu, Rimsko nekropolo v Šempetru, Jama Pekel. Sprehod po obnovljenem mestnem jedru Žalca razkrije prikupne trške hiše, obrambni stolp z vinskim »keudrom«, podeželsko tržnico, trgovinico domačih izdelkov savinjskih kmetij - Zeleno zlato in cerkev

Sv. Nikolaja. Tudi kraji izven mesta skrbijo za kotičke, lepote in zanimivosti, ki razkrivajo prenekatero zgodovinsko, kulturno in življenjsko zgodbo. Vabijo vas krajinski park Ribnik Vrbje, številne tematske, kolesarske ter pohodne poti, naravna plezalna stena Kotečnik, hmeljarske kmetije, neskončna hmeljišča, bogata društvena dejavnost in številne prireditve.

Imamo torej bogato kulturno-zgodovinsko in naravno dediščino, ki jo s ponosom pokažemo našim obiskovalcem. Stavimo na naš hmelj, ki nas že dela prepoznavne, seveda pa želimo to prepoznavnost še nadgraditi. Svoj pečat želimo pustiti v eko turizmu in v nadgradnji že obstoječih in novih turističnih produktov.

Občina Žalec se poleg vlaganj v področje turizma trudi zagotavljati tudi ugodne pogoje za razvoj gospodarstva, kmetijstva, sociale, biti dobra podpora civilni družbi in povezovati vse akterje gospodarskega in negospodarskega področja. S povezovanjem vseh deležnikov trajnostnega razvoja, z vključevanjem idej in želja občank ter občanov in z ustvarjanjem pozitivnega odnosa do gospodarstva, narave, družbe in okolja, uspešno stopa po poti trajnostnega razvoja.

www.turizem-zalec.si

Šmarje pri Jelšah – svet baročnih presežkov

Če kje, potem lahko popolno podobo baroka doživite prav v Šmarju pri Jelšah. Veduta kraja, znamenita Kalvarija, velja za popoln preplet baročne arhitekture, kiparstva in slikarstva. Pot trpljenja, ki je speljana k romarski cerkvi sv. Roka, velja za najboljšejši pasijonski kompleks v Sloveniji in bolj kot kateri koli se približuje ljudskemu čustvovanju.

Kalvarijo je dal leta 1743 postaviti župnik Matej Vrečer in jo dal med drugim okrasiti s 43 lesenimi kipi v naravni velikosti. Ti so bili kljub obnovam v 19. in 20. stoletju tako resno ogroženi, da jih je restavratorski center leta 1984 umaknil v svoj depo.

Danes so kapele skoraj v celoti obnovljene, po obnovi pa so vanje nameščene kopije originalnih kipov, saj so ti od avgusta 2015 na ogled v Muzeju baroka Šmarje pri Jelšah. Muzejsko postavitev je zasnovana tako, da so kipi izvzeti iz konteksta, saj lahko tako lažje razumemo in dojamemo njihovo umetniško razsežnost. Dejstvo, da lahko originalen lesen kip v muzeju vidimo in doživimo iz vseh zornih kotov, omogoča vpogled v kiparsko ustvarjanje v sredini 18. stoletja.

Barok je veljal za obdobje obilja in nekaj tega lahko občutite in okusite ob obisku katerega od lokalnih pridelovalcev vrhunskih vin, zasebnih sirarjev, zeliščarjev, čebelarjev ali lokalnega pivovarja. Na mnogih kmetijah še gojijo znanje o peki najboljšega kruha iz krušne peči, da o znani zavihani potoci in kozjanskih ajdovih krapih ne izgubljamo besed.

Vabljeni v svet baročnih presežkov!

www.smarje.si

Murska Sobota je središče Pomurja.
 Povezana v svet, na pragu srednje Evrope.
 Povezana v regijo, ki se prebuja z vrsto priložnosti.
 Perspektivna gospodarska lokacija in
 privlačna turistična destinacija.
 Tukaj se začne nov svet.

Mestna občina
MURSKA SOBOTA

Hmeljarska cesta 3,
3312 Prebold
www.obcinaprebold.si
telefon: 03/703 64 00

e-naslov: obcina@obcinaprebold.si
ali TIC PREBOLD

(v času od 15.6. do 15.9. v letu)

Dolenja vas 49, 3312 Prebold
telefon 03/705 35 35

e-naslov: tic@obcinaprebold.si

Občina Prebold

Večje prireditve v Občini Prebold in okolici v letu 2016 bodo:

7.5. Pohod po Grajskih poteh

18. in 19.6. – 20. prireditev Pod Reško
planino veselo živimo (kolesarski vzpon
in 14. Festival ansamblov za Veliko
nagrado Savinjske doline v Marija Reki)

7.8. - Tekma koscev, grabljic in
štangarjev v Sv. Lovrencu

27.8. – Šport pod Žvajgo in Žur pod
Žvajgo v Gaju Prebold

24. in 25.9. – Simpozij o slovenski ljudski
pesmi in Srečanje ljudskih pevcev in godcev
Veseli december na tržnici in

25.12. Koncert Pihalnega orkestra Prebold

Vsako prvo in tretjo soboto v mesecu pa je
na dvorišču Muzejske zbirke tudi kmečka
tržnica lokalno pridelanih izdelkov.

Naši kraji in prijazni ljudje vas vabijo, da
nas obiščete. Dobrodošli!

Kilometer proti jugu od izvoza Šentrupert ali Šempeter v Savinjski dolini z avtoceste Maribor - Koper stoji na desnem bregu reke Bolske naselje Prebold, od leta 1998 središče občine. Prebold, ki se prvič omenja v 13. stoletju, obkroža sedem slikovitih vasi: Sv. Lovrenc in Šešče pri Preboldu na vzhodu, Kaplja vas na zahodu, Dolenja in Latkova vas na severu ter Matke in Marija Reka na jugu.

V nižinskem delu se poleti bohotijo nasadi hmelja in pisana polja, v večinskem hribovitem svetu pa so pestre možnosti za pohodništvo, kolesarjenje, plezanje in jadralno padalstvo, medtem ko si na turističnih kmetijah lahko privoščimo okusne domače jedi in sprostitve.

Možno se je povzpeli na številne vrhove: Hom (605m), Golava (834m), Mrzlica (1122m), pri Planinskem domu pod Reško planino (664 m)

pa je začetek in konec petkilometrsk Krožne učne poti Marija Reka, na kateri se bomo seznanili z različnimi drevesnimi vrstami, travniškimi rastlinami in zdravilnimi zelišči, spoznali geologijo območja, se srečali s kakšnim gozdnim prebivalcem, se povzpeli na lovsko prežo ter si ogledali krmišče, plezališče, dve kapelici in župnijsko cerkev Marijinega vnebovzvetja iz 15. stoletja.

V poletnem času poleg športnih parkov vabi tudi bazen Prebold in vadbišče za golf v Svetem Lovrencu. Prenočiti je možno v Hotelu Prebold in v Kampu Dolina v Dolenji vasi in Kampu Park v Latkovi vasi.

Vse leto je možen ogled Muzejske zbirke Prebold skozi čas, kjer je v zaokroženih enotah predstavljena kulturna dediščina kraja, zgodovina obeh svetovnih vojn ter osamosvojitvene vojne.

V Občini Dobrova – Polhov Gradec dajemo velik poudarek skrbi za javno zdravje

Občina Dobrova – Polhov Gradec spada na območje Upravne enote Ljubljana in se uvršča v Osrednje slovensko statistično regijo. Občina meri 118 km² in se s tolikšno površino uvršča na 53. mesto vseh slovenskih občin, s številom prebivalcev pa na okoli 70. mesto. Glede na velikost občine in število prebivalcev, kazalniki kažejo, da je območje občine redko poseljeno, razlog pa se skriva v razgibanem reliefu, ki razen naselij Polhov Gradec in Dobrova, ne dopušča strjene poselitve. Na ostalih območjih prevladujejo samotne kmetije in manjši zaselki oz. podedželske vasi.

V Občini Dobrova-Polhov Gradec se zavedamo, da zdravje in zdravstveno varstvo sodita med temeljne človekove

pravice, zato z našimi usmeritvami in aktivnostmi poskušamo zagotoviti zdravo in motivacijsko okolje. Velik poudarek dajemo skrbnemu načrtovanju projektov na vseh področjih našega delovanja, z namenom da imajo le ti pozitiven vpliv na zdravje ljudi ter večjo kvaliteto življenja.

V skrbi za zdravje Občina Dobrova-Polhov Gradec že tretje leto zapored izvaja projekt ZDRAVJE NA VSAKEM KORAKU. S tem svojim občanom omogočamo vključevanje v izobraževalne, sprostitvene, ustvarjalne programe ter vplivamo na življenjski slog ljudi in s tem izboljšanje zdravja, počutja, delovne storilnosti in telesne kondicije, kot tudi k tkanju novih vezi.

ZDRAVJE NA VSAKEM KORAKU je niz 12 delavnic, ki se odvijajo v jesensko zimskem času in so za udeležence v celoti brezplačne.

Zelo pomembno se nam zdi nadaljevati prehojeno pot, zato že aktivno pripravljamo nov program varovanja in krepiteve zdravja za sezono 2016/2017.

Naše glavno vodilo pri delu in načrtovanju je zadovoljstvo in dobro počutje ljudi, ki živijo v čudovitem okolju Blagajevе dežele, kot tudi tistih, ki jih pot iz različnih vzrokov pripelje v naše kraje.

Zdravje na vsakem koraku

Občina ORMOŽ

Za ormoško občino sta značilna dva svetova: razgibano gričevje Slovenskih goric, zasajeno z vinogradi in nižinski svet ob reki Dravi, pomemben zaradi izjemne biotske pestrosti.

Mesto Ormož, bogato z zgodovino, so sekale pomembne prometne poti in ravnica nad Dravo je bila poseljena že okrog leta 2100 pr. n. št.. Šele v srednjem veku je mesto ponovno zraslo. Zaradi strateškega pomena je kraj že leta 1293 dobil trške, leta 1331 pa že mestne pravice. Današnjemu Ormožu dajejo veljavo naravne danosti in kulturna dediščina. Prenova mesta in gradu iz 13. stoletja, pa je ohranila njegovo staro mestno podobo. Danes sodi Ormož med najlepša mesta na Slovenskem.

Obiskovalci, ki imajo radi naravo, gibanje po svežem zraku, lepe razglede na čudovite prleške gorice, polja, travnike, gozdove in ki radi srečujejo širokosrčne ljudi, se lahko s pomočjo številnih

kolesarskih, pohodniških, tematskih, invalidskih in planinskih poteh odpravijo odkrивat lepote okolice. Na razgibanem gričevnatem območju z izvrstnimi vinogradniškimi legami zorijo najzlahotnejša vina. Tukaj se raztezata Ormoška in Jeruzalemska vinsko turistična cesta, na katerih se boste srečali z izjemnimi naravnimi lepotami in bogato etnološko dediščino.

Vsekakor je vreden ogleda Jeruzalem, biser Prlekije, kjer je možen ogled cerkve in dvorca. V prijetnem okolju starih zidanic Malek, Svetinjske kleti in dvorca Temnar lahko doživite in okusite šarm ter eleganco vin. Vašega obiska bodo veseli tudi na turističnih kmetijah, gostiščih in tavernah, kjer vam bodo ponudili prleške tipične jedi.

Pridite k nam, odprite srce, sledite pesmi klopotev, ki vas bo popeljala skozi griče v kleti dobre kapljice ter med šegave in razposajene ljudi.

Občina Ormož
Ptujška cesta 6
2270 Ormož
www.ormoz.si
Župan:
Alojz Sok, dr.vet.med

INFO: TIC ORMOŽ
02 741 53 56, 051 63 43 11
Tic.ormoz.grad@siol.net
www.ormoz.net, www.martinovanje.si

Brezplačna APLIKACIJA
O TURISTIČNI PONUDBI:
ORMOŽ INFO
Dostopna na google play in app store

Večje prireditve v Ormožu in okolici
Januar
Antonovanje, Kog
Vincekovanje s pohodom, Podgorci

Februar - marec
Pustni torek ob 14.00
Pustna povorka, Ormoške mestne ulice

Marec - april
Praznik vina in domačih jedi ter
Ocenevanje vina v Podgorcih

Maj
Prvomajsko popotovanje po vinskih
cestah za kolesarje in pohodnike
Dan odprtih kleti, Pavlovski vrh Libanja

Junij
Salon vin Jeruzalem

Junij-julij
Festival ormoško poletje, Ormož
Gledališke igre na prostem, pred gradom
Velika Nedelja

Avgust
O.F.A.K. Festival za mlade, Ormož
Dnevi turizma na Kogu
Postavljanje klopotev, več lokacij

November
Martinovanje v Ormožu
in na vinskih cestah, več lokacij

MEŽICA

Mesto Mežica leži v osrednjem delu Mežiške doline ob sotočju reke Meže in potoka Šumca na nadmorski višini 491 m in je imensko, zemljepisno, alpsko in rudarsko turistično središče Mežiške doline. Mežica je dobila mestne pravice leta 1983, prva omemba kraja sega v leto 1154.

V Mežici ima rudarstvo večstoletno tradicijo, saj nam posamezni zgodovinski drobci sporočajo, da so rudna bogastva pod Peco izkoriščali že v poznem srednjem veku. Ob rudniku se je vedno bolj razvijala tudi predelovalna industrija, katere deli uspešno delujejo še danes. Lani smo praznovali 350-letnico rudarjenja v Mežiški dolini.

Z rudnikom je bil močno povezan tudi celotni razvoj mesta, rudarji pa so narekovali tudi utrip pestremu kulturnemu življenju. Po zaprtju rudnika leta 1994, je v spomin na čase rudarjenja v Zgornji Mežiški dolini ostal turistični rudnik in muzej zagotovo največja turistična znamenitost Mežice in Mežiške doline, saj je v podzemlju Pece poleg Perkmandlca (jamski škrat), ki rudnika ni nikoli zapustil, življenje še vedno živahno. Obiskovalci Podzemlja Pece - turističnega rudnika in muzeja boste zagotovo prijetno presenečeni.

Mežičani so ponosni na svojo zeleno okolico ter bližnje vrhove. Lepo urejeno, z zelenicami, parki in okrasnim drevjem oplešano mesto nas bolj spominja na mirno, idilično stanovanjsko naselje, kot pa da bi si po njegovem videzu lahko predstavljali nekdanje sivorudarsko središče.

Mežica je zaradi geografske lege pomembno izhodišče za ljubitelje planinarjenja in gorskega kolesarjenja. Največ pohodnikov se

povzpne na mogočno goro Peco in si spotoma ogleda še spečega kralja Matjaža v njegovi votlini.

V Mežici si je vredno ogledati mestni trg s spomenikom rudarju. Posebej je potrebno v Mežici omeniti zgradbo osnovne šole, zgrajena pod taktirko takratnega ravnatelja Vinka Moderdorferja, leta 1926. Nova mežiška šola je bila že takrat ena najlepših podeželskih šolskih poslopij na slovenskem narodnostnem ozemlju. Stavba Osnovne šole Mežica je zato izrednega zgodovinskega, arhitekturnega in kulturnega pomena.

Zgodovinsko podobo in turistično ponudbo občine dopolnjuje stalna razstava, posvečena čebelarstvu Mežice in Koroške. V nekdanjem Gutenbergerjevem mlinu v centru Mežice je na ogled zbirka, s katero predstavljamo čebelarjenje v Mežici in njeni okolici. Prav tako je vredna ogleda cerkev sv. Jakoba. Poleg župnijske cerkve sta v župniji tudi kapela sv. Cirila in Metoda na Peci ter gotška cerkev sv. Lenarta na Platu. Na okoliških kmetijah je ohranjenih precej lesenih kašt (starinske šrambe živil).

Obiskovalci bodo gurmanske užitke lahko okusili na kateri izmed turističnih kmetij.

Dobrodošli v Mežici.

Občina Idrija

Občina Idrija je bila zaradi svoje razvojne naravnosti skozi vso svojo 500-letno zgodovino prepoznavna v svetu. Nekoč zaradi rudnika živega srebra, danes zaradi uspešnega gospodarstva in iskanja novih izzivov, od katerih so prenekateri tudi že uresničeni.

Med najbolj aktualnimi v tem času je izziv postati pametna skupnost.

Leta 2013 je bila s tem namenom sprejeta strategija, s katero se je občina zavezala uresničevanju ambicioznih, v tem aktu opredeljenih ciljev. Strateški dokument postavlja smernice za uresničevanje razvojnih načrtov občine po modelu pametne skupnosti. S pravilno zastavljenimi smernicami, pravimi informacijami, strateškim javno zasebnim povezovanjem in vključenostjo vseh prebivalcev v razvoj pametne skupnosti je Občina Idrija začrtala smeri razvoja, ki bodo vodile k boljši kvaliteti bivanja za njene prebivalce in k privlačnosti okolja za pritek novih znanj in uspešen gospodarski razvoj.

Bistvena je postopnost gradnje sistema, temelječa na postopnem razvoju inteligentnega omrežja, pridobivanje razvojnih partnerjev, postavitve informacijske platforme SCI – Smart Community Intelligence, oblikovanje kriterijev za opredelitev prednostnih investicij in vključevanje v širši mednarodni prostor.

Kot kredibilen partner Občina Idrija sodeluje pri slovensko japonskem projektu NEDO, katerega namen je razvoj modela “pametnega omrežja” ter s tem v zvezi nakazati možnosti

JANI PETENIČ

nadaljnjih optimizacij električnih omrežij s poudarkom na hranilnikih električne energije in zanesljivosti ter kvalitete oskrbe z električno energijo. Mesto Idrija v projektu sodeluje kot pilotno območje za postavitve “pametnega omrežja”.

Občina Idrija se je včlanila tudi v mednarodno organizacijo “Agile Smart Cities”, v kateri so vključena mesta, ki so se zavezala razvoju v smeri “pametnih mest”. Članstvo ponuja odprte možnosti za izmenjavo mnenj in izkušenj na tem področju., predvsem pa možnost sodelovanja s partnerskimi mesti pri pripravi in realizaciji projektov.

Storjeni so šele prvi koraki na poti do pametne skupnosti, veliko jih bo še treba narediti na tej poti, ki se pravzaprav ne bo nikoli končala, saj gre za trajno razvojno zavezo.

Občina Straža

Straža je resda majhna občina s površino dobrih dveh ducatov kvadratnih kilometrov in nekaj tisoč prebivalci, kar pa ne pomeni, da nima česa pokazati. Prav nasprotno! Skozi območje v samem srcu Dolenjske teče reka Krka, mnogokrat imenovana tudi ‘dolenjska lepota’. A Krka ni zgolj lepa na pogled, po njej lahko veslate, se spuščate s splavom, v njene vode lahko pomakate trnek, saj rib v njej ne manjka. Številna mlin-ska kolesa, ki jih je nekoč poganjala, se resda že dolgo ne vrtijo več, a v Vavti vasi in še na dveh drugih mestih v občini Straža si lahko še ogledate nekaj teh pomnikov preteklosti.

Le streljaj nad zeleno reko se dviga Straška gora. Če se ozrete proti njej, vam ob tem pogledu, še posebej v lepem vremenu, zaigra srce. Prijazne sončne lege njenega vznožja so posejane z vinogradi, značilnimi dolenjskimi zidanicami in zadnja leta tudi s počitniškimi hišicami, ki se s svojim videzom lepo vključujejo v okolje. Na veliko veselje skrbnih vinogradnikov sonce na teh pobočjih razvaja grozdne jagode. Tu uspevajo dobra vina in vino z oznako priznanega tradicionalnega poimenovanja je čedalje bolj cenjeno. Obisk zidanice je doživetje zase. Tako zaradi vina kot tudi zaradi ljudi.

Po najboljših močeh se skupaj z aktivnimi društvi in pridnimi prostovoljci trudimo, da bi naš kraj obiskalo in spoznalo čim več ljudi. V naši občini bo letos potekalo kar nekaj zelo odmevnih prireditev, ki bodo zaznamovale letošnje leto in ime naše občine ponesle po Sloveniji in celo izven naših meja.

V maju bosta potekali dve: 20. finale slovenske salamijade

in nato še Evropsko prvenstvo v raftingu, v septembru jubilejna 30. Straška jesen ter v novembru Martinov pohod. V vročih poletnih julijskih dneh pa se bodo odvijali, sedaj že tradicionalni, Dnevi na Krki.

Res s ponosom lahko povemo, da smo skupaj z Rafting zvezo Slovenije in Rafting klubom Gimpex Straža soorganizatorji Evropskega prvenstva v raftingu 2016, ki bo potekalo od 16. do 22. maja. Naši domači raftaši, ki so nosilci številnih kolajna na evropskih in svetovnih prvenstvih, se bodo tokrat imeli priložnost izkazati pred domačim občinstvom. V posebno čast in ponos nam je, da bo dogodek potekal pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije, Boruta Pahorja.

Še marsikaj drugega si lahko ogledate v našem kraju. Vabljeni, da nas obiščete in se prepričate. Obljubljamo vam, da se boste v Stražo z veseljem vračali.

Več o Straži si lahko preberete na spletni strani: www.obcina-straza.si

Občina Škofja Loka: leto 2015 – leto izpolnjenih ciljev

Leto 2015 je bilo zares uspešno. Leto izpolnjenih, realiziranih ciljev. Dokončali smo 4 velike strateške projekte.

Škofja Loka je po dolgih letih prizadevanj lani dobila južno škofjeloško obvoznico v Poljansko dolino, ki je mesto spet povezalo v enoten organizem in bo omogočila nadaljnji gospodarski razvoj celotnega škofjeloškega območja.

Konec leta 2015 smo zgradili tudi novo južno dovozno cesto v industrijsko cono Trata, ki bo v bližnji prihodnosti postala glavna cestna vpadnica na loško območje.

Dokončali smo tudi največji projekt v občinski zgodovini Ureditev porečja Sore - izgradnjo in posodobitev primarnega vodovodnega in kanalizacijskega omrežja na območju celotne občine. S tema investicijama smo za nekaj generacij zagotovili zanesljivo in kakovostno vodooskrbo. Bregovi in loke obeh Sor spet postajajo čisti, prijetni – živi in privlačni. Polni kopalcev, kot nekdej.

Jeseni leta 2014 smo celovito uredili območje Cankarjevega trga in Blaževe ulice v slikovitem starem mestnem središču Loke, ki je v letu 2015 v povsem prenovljeni podobi dočkal novo uprizoritev Škofjeloškega pasijona. To imenitno pasijonsko procesijo – prvo dramsko besedilo v slovenskem jeziku - ki se vije po ulicah in trgih Pisane Loke in v kateri sodeluje več kot 800 sodelujočih, si je lani ogledalo več kot 22.000 ljudi.

Škofja Loka je v preteklem letu zaključila večletni obsežen in tako finančno kot gradbeno zahteven cikel investicij, s katerimi

smo povsem posodobili naše infrastrukturno omrežje in s tem ustvarili realne pogoje za trajnostni razvoj občine in regije za prihodnje generacije. Dokončane so bile tudi energetske sanacije vrtcev in šol.

Sedaj se usmerjamo na projekte povezane s fizično prenovo in programsko revitalizacijo zgodovinskega mestnega središča, in sonaravnega urejanja naravne krajine s katerimi želimo dati nov zagon turističnemu razvoju. Nadaljujemo in krepimo naše sodelovanje s partnerskimi občinami doma in v tujini. Z vzpostavitvijo nove spletne strani eMunicipalities Without Borders vstopamo v novo dimenzijo globalnega medmrežnega sodelovanja.

Loka je v resnici vse bolj modra, zelena in vse bolj visokotehnološka. Pripravljena je na novo razvojno etapo.

Naš strateški cilj je, da Občina Škofja Loka postane dinamična lokalna skupnost, ki vse svoje potenciale razvija skladno z načeli trajnostnega razvoja. To pa pomeni, da želimo biti prepoznavni po kakovostnem, zdravem in varnem življenjskem okolju; da želimo postati inovativno izobraževalno ter zaposlitveno središče in privlačna turistična destinacija z avtentično Zgodbo, ki temelji na bogati in živi kulturni dediščini slikovitega srednjeveškega mesta in ohranjene naravne pokrajine.

Pri tem je bilo priznanje Zlati kamen, ki smo ga prejeli v letu 2014 vselej resna spodbuda in motivacija. Bil je eden ključnih kamnov-gradnikov na poti k uspehu. In bo to tudi v prihodnje.
mag. Miha Ješe, župan Občine Škofja Loka

OBČINA BLOKE – ZIBELKA STAROSVETNEGA LJUDSKEGA SMUČANJA

Tam, kjer se vam po trmastih ovinkastih klancih pot prevesi – pa če prihajate s katere koli strani: preko Bloške Police iz Cerknice, po Lužarjevem bregu iz Velikih Lašč ali po Boncarju iz Ribniške strani – tam, kjer se klanci nehajo in se za kratek čas celo prevesijo navzdol, se pred vami nenadoma odpre zeleno obdelano polje, široko in ravno kot javorjeva miza v kotu slovenske kmečke hiše – tam so Bloke. „Janez Praprotnik“

Največja kulturna dediščina na Blokah je gotovo starinsko ljudsko smučanje. Že Valvasor ga je opisal, ko se še nikomur drugemu ni sanjalo, da bo nekoč smučanje šport za široke ljudske množice. O tej Bloški posebnosti so kasneje pisali še Jože Bevk, Rudolf Badjura in mnogi drugi raziskovalci smučarske zgodovine doma in po svetu. Nekaj od te zgodovine si lahko ogledate v Muzeju bloškega smučanja v Novi vasi.

Poletje je na Blokah posebej prijetno. Temperature niso zelo visoke vendar je kopanje v Bloškem jezeru lepo doživetje. Narava je še prvinska in izbirate si počitek na soncu ali pa v senci gozdnega drevja. Prijetno počutje obogati še gostinski lokal ob jezeru z zelo izvirno opremo. Lastnik je znal v gozdu poiskati posebne

drevesne oblike, ki jih je z obdelavo obogatil in jih dal turistom v uporabo. Takšen je tudi glamping park ob jezeru, kjer si lahko privoščite tudi daljši dopust. Če k temu dodamo še pregovorno prijaznost osebja, je to – to.

Morda je največja posebnost te poti nizko barje Bloščice. Biotop je zares poseben bodisi je to rastlinski ali živalski svet. Tu najdete mesojede rastline ali pa najrazličnejše orhideje in močvirne rastline. Vse to pa bogatijo kačji pastirji in drugi živalski svet. Vmes se pa v brezštevilnih meandrih počasi pretaka Bloščica. Vse to pa se po nekaj kilometrih izgubi v bogastvu kraškega sveta. Kras je tu zares krasen.

Bogastvo Blok pa boste najbolj doživeli, če se podate Krpanovo pot. Dolga je 19. km v krajši in 23 km v daljši varianti. To je nekako pol tekaške maratonske proge. Ob njej je dvajset, posebej označenih naravnih in kulturnih posebnosti, ki nam bogato predstavijo posebnosti tega sveta. **Turistično društvo Bloke vsako leto zadnje nedeljo v aprilu organizira pohod po Krpanovi poti. Vabljeni vsi, ki želite podrobneje spoznati bogato kulturno dediščino in lepote neokrnjene narave Bloške planote.**

SLOVENSKE KONJICE, *mesto cvetja in vina*

Tik preden Vas v svoj objem zavijejo mogočni Pohorski gozdovi, se odprejo vrata v mesto s tisočletno starotrško zasnovo. Slovenske Konjice, prijazno srednjeveško mesto s skoraj šest tisoč prebivalci, je položeno med skrivnostno Konjiško goro na eni strani, na drugi pa ga objemajo sončni zlati griči vinorodnih Škalc. Mesto, katerega prva pisna omemba sega v leto 1146 pod nazivom Counowiz, s številnimi okoliškimi vasmi zaokroža podobo doline ob reki Dravinji. Letošnje leto tako Slovenske Konjice praznujejo svoj 870. rojstni dan. Verjamemo, da bo praznično leto domačine in obiskovalce združilo do te mere, da bomo skupaj pobarvali mestno jedro Slovenskih Konjic s še bolj pestro paletu kulturnih, glasbenih, gledaliških, športnih, mladinskih, otroških, turističnih, ustvarjalnih, srednjeveških, sejemskih in drugih drugačnih dogodkov.

Mesto že vrsto let velja za zgled prijaznosti in urejenosti. Odlikovano je s številnimi priznanji za urejeno in gostoljubno okolje, na prestižnem tekmovanju Entente Florale Europe pa je prejelo kar dve zlati medalji (1998, 2014), kar ga postavlja ob bok najlepše urejenih evropskih mest. V letu 1998 je bronasto priznanje prejela tudi vas Žiče, kar je dokaz urejenosti celotne občine.

Korenine preteklosti zaznamujejo življenje ljudi v mestu in v okoliških vaseh. Zgodovina 870 let starega konjiškega trga pod Cerkvijo svetega Jurija daje mestu dušo. Bogato izročilo preteklosti je polno doživetij - so zgodbe boljših in slabših časov, je bogata kulturna in naravna dediščina generacij ljudi, ki so tukaj ustvarjali in živeli. Mesto ponuja polno presenečenj.

Za sprehode so najlepša doživetja skozi Stari in Mestni trg. Stari trg mesta v zavetju mogočne farne Cerkve svetega Jurija ohranja zasnovo iz časa prvih omemb, skozenj je venomer moč čutiti nežen vetrič preteklosti. Poseben čar mu daje potoček, ki teče skozi mesto. Stari trg z mestnim parkom je svojo današnjo podobo dobil v letu 2013, ko je z zaključkom projekta obnove

postalo občinsko središče Slovenskih Konjic sodobno urbano središče, stičišče prebivalcev vseh generacij in ob povezavi z ohranjeno stavbno dediščino in naravnim okoljem tudi turistično izjemno prijazna lokacija.

Trške hiše ponujajo raznovrstna doživetja preteklosti. V obnovljeni meščanski hiši v osrčju starega mestnega jedra kraljuje Mestna galerija Riemer, kjer se oko odpočije na več kot sedemdesetih slikarskih delih svetovno znanih domačih in tujih avtorjev. Povsem druga oblika preteklosti pa se vam razodene v Muzeju predmetov avstro-ogrskega obdobja v neposredni bližini Cerkve sv. Jurija, na Starem trgu 35. Svojo preteklost na ogled postavlja še Gasilski muzej Dravinjske doline, ki priča o začetkih delovanja gasilstva na Slovenskem. Skozi svoje zgodovinske zbirke vam mesto pripoveduje njegove nepozabne in edinstvene zgodbe.

V parkih ob dvorcu Trebnik, ob zaključku potepa po starem mestnem jedru, je v senci pod mogočno Konjiško goro zopet moč začutiti utrip preteklosti. Dvorski oskrbnik vas popelje v zeliščno prodajalno dvorca in vas pogreje z zdravilnimi zeliščnimi napitki. Lepo speljana Zmajčkova gozdna učna pot, kratek izlet na Konjiški grad ali daljši na razgledno točko Skala ali celo na najvišji vrh Stolpnik z razglednim stolpom in lovsko kočo Štepih prijetno utrudijo telo in osvežijo misli.

Doživite Slovenske Konjice z okoliškimi vasmi in s sabo odnesite okus po tradiciji, domačnosti in prijaznosti. Konjice preprosto moraš imeti rad!

TIC Slovenske Konjice

Stari trg 27, 3210 Slovenske Konjice
T: +386 (0)3 759 31 10 • F: +386 (0)3 759 31 11,
M: +386 (0)51 444 141,
E: tic.konjice@siol.net • I: <http://tic.konjice.si>

Občina Šentrupert

"2015 Runner-up"

Dežela kozolcev Šentrupert	Slovenija
www.dezelakozolcev.si	info@dezelakozolcev.si
tel.: +386 8 20 52 855	+386 40 256 737

Tudi na
mobilnih
telefonih

Gradimo največjo
lokalno skupnost

 www.facebook.com/MojaObcina.si

 <http://twitter.com/MojaObcina>

 instagram.com/mojaobcina

PRIMS d. o. o., Tel.: 01 620 88 17, urednistvo@mojaobcina.si

I FEEL
SLOVENIA

Brda
Dežela opojnih trenutkov

Doživi Brda na svoj način

SPOZNAJ

Bogato kulturno in naravno dediščino

> značilna arhitektura vasi in gradov, etnološke zanimivosti, geološke in botanične posebnosti

OKUŠAJ

Vrhunsko enogastronomsko ponudbo

> preko 100 vinarjev in 50 gostinskih ponudnikov, ki ohranjajo tradicijo izročil in vnašajo pridih sodobnosti

DOŽIVI

Utrip življenja v Brdih

> idilična pokrajina pregnetena z delom pridnih človeških rok, ohranja svojo avtentičnost tudi preko tradicionalnih prireditev in skriva nešteto možnosti za preživljanje aktivnih počitnic z ekološko noto

www.brda.si | www.obcina-brda.si

V letu 2016 za vas pripravljamo tudi:

MAREC

17 Bled
**ADMA, POSVET POSLOVNIH
SEKRETARJEV V VRTCIH IN ŠOLAH**
17. 3.

23 Ljubljana
ZLATI KAMEN
23. 3.

APRIL

6 Portorož
**OSKRBOVALNE VERIGE V ZNANOSTI
IN PRAKSI 2016**
Logistični kongres
6., 7. in 8. 4.

7 Planet GV
AKADEMIJA IZOBRAŽEVALNI MANAGAMENT
7. 4. – 31. 5.

14 Portorož
SLOVENSKI KADROVSKI KONGRES 2016
14. in 15. 4.

MAJ

12 Portorož
15. NABAVNA KONFERENCA 2016
12. in 13. 5.

19 Portorož
KONGRES ADMA
19. – 21. 5.

JUNIJ

2 Portorož
**XV. DNEVI DELOVNEGA PRAVA IN SOCIALNE
VARNOSTI 2016**
2. in 3. 6.

7 Planet GV
**USPOSABLJANJE POOBLAŠČENCEV ZA
PREPREČEVANJE MOBINGA**
7. in 10. 6.

9 Bled
ODLIČNOST MANAGERK
9. 6.

– Planet GV
**IZOBRAŽEVANJE ZA PRIDOBITEV POTRDILA
O USPOSOBLJENOSTI ZA ČLANA NADZORNIH
SVETOV**
Junij

SEPTEMBER

20 Planet GV
AKADEMIJA VODENJA
20. 9. – 25. 11.

27 Bled
**10. POSVET UREJANJE DELOVNIH RAZMERIJ
V PRAKSI 2016**
27. 9.

29 Portorož
DAVČNO-FINANČNA KONFERENCA 2016
29. in 30. 9.

– Ljubljana
NEPREMIČNINSKI RAZVOJNI FORUM
September

OKTOBER

20 Bled
**KONFERENCA O ORGANIZACIJSKEM UČENJU,
RAZVOJU IN COACHINGU 2016**
20. in 21. 10.

NOVEMBER

9 Planet GV
**ŠOLA: PRAVILNO IN UČINKOVITO UREJANJE
DELOVNIH RAZMERIJ**
9. 11., 16. 11. in 24. 11.

17 Maribor
JESENSKI POSVET ADMA
17. in 18. 11.

– Ljubljana
HRM KONFERENCA
November

DECEMBER

1 Planet GV
**USPOSABLJANJE POOBLAŠČENCEV ZA
PREPREČEVANJE MOBINGA**
1. in 7. 12.

– Planet GV
**IZOBRAŽEVANJE ZA PRIDOBITEV POTRDILA
O USPOSOBLJENOSTI ZA ČLANA NADZORNIH
SVETOV**
December

PREMIŠLJENE NALOŽBE V IZOBRAŽEVANJE IMAJO NAJVEČJI DONOS MED VSEMI NALOŽBAMI!

Pripravimo vam tudi različna **izobraževanja po vaši meri.**

Več na www.planetgv.si

BREZPLAČNA ŠTEVILKA

080 33 44

Planet GV, Likožarjeva 3, 1000 Ljubljana | E: izobrazevanje@planetgv.si

Vaš dan

z našo energijo gnan

PETROL

Energija za življenje

www.petrol.si